

Zrobiło wrażenie

Pod hasłem „Zwycięstwo, które robi wrażenie!” odbywają się tegoroczne obchody rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Marszałek Marek Woźniak zaprasza do udziału w nich, a my informujemy, co, gdzie i kiedy będzie się działo. Z kolei Marek Rezler wyjaśnia, ile było „powstań wielkopolskich” w naszej historii. ▶ str. 10-11

Samorządowy głos w UE

Europejski Komitet Regionów istnieje od 1994 roku. Od początku naszej obecności w UE uwagę zwraca aktywność Wielkopolan w tym organie, który grupuje unijnych samorządowców. Obchody 30-lecia KR połączono z jego sesją plenarną, która odbyła się w Brukseli w dniach 19-21 listopada. Jakie tematy tam poruszano? ▶ str. 3

Już 4 miliardy

Jak co roku w listopadzie sejmik rozpoczął prace nad budżetem województwa na kolejne dwanaście miesięcy. W przygotowanym przez zarząd projekcie wartość podkreślenia jest z pewnością osiągnięcie rekordowego w historii poziomu 4,1 mld zł wydatków, z czego niemal połowę zaplanowano na inwestycje. ▶ str. 4

grudzień 2024
nr 12 (283)

MONITOR

WIELKOPOLSKI MAGAZYN SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

rok XXIV
ISSN 1642-0918

Kadry na medal

Co uchwycili w obiektywie zwycięzcy tegorocznej edycji konkursu fotograficznego?

Rozlewiska Warty, widoki nad jeziorami i parków krajobrazowych, parowóz o zachodzie słońca czy relacje z historycznych rekonstrukcji – to tylko część zdjęć wyróżnionych podczas tegorocznej, VII edycji Konkursu Fotograficznego o Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

To przedsięwzięcie, organizowane przez regionalny samorząd co dwa lata (na zmianę z konkursem na najlepszą pracę magisterską z zakresu turystyki), promuje walory krajobrazowe naszego regionu, a jednocześnie docenia tych, którzy w sposób oryginalny potrafią pokazać w obiektywie jego uroki.

Zwycięzców rywalizacji poznaliśmy w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Chalinie podczas wielkopolskiej odsłony Światowego Dnia Turystyki, a niedawno z wynikami konkursu zapoznaliśmy także radni z sejmikowej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki.

– Od kilku edycji wyzwaniem polega na przygotowaniu zestawu trzech fotogra-

fii w danej kategorii: „Zabytkowe obiekty”, „Atrakcje przyrodnicze”, „Wydarzenia”. W tym roku swoje zdjęcia zgłosiło 152 osoby. Do Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu wpłynęło łącznie 237 prac (711 fotografii), z których 219 spełniło warunki regulaminu – mówi sekretarz konkursu Krzysztof Piechocki z Departamentu Sportu i Turystyki UMWW.

– Lata prowadzenia tego przedsięwzięcia pokazują prawdziwy skok technologiczny. Pierwsza edycja wymagała przesłania pocztą wywołanych zdjęć. Teraz mamy dedykowaną stronę internetową, aktywny formularz zgłoszeniowy, a zdjęcia mogą być zrobione nawet smartfonem i przesłane tuż przed upływem terminu – komentuje przewodniczący kapituły Tomasz Wiktor, dyrektor Departamentu Sportu i Turystyki UMWW.

Dzisiaj prezentujemy dziesięć spośród nagrodzonych i wyróżnionych zdjęć, a wszystkie docenione przez jury prace można obejrzeć na stronie www.fotokonkurs.wielkopolskie.pl. ▶ str. 8-9

Pokaz „Światło, para, dźwięk” z okazji 120-lecia Średzkiej Kolei Powiatowej – to jedno z trzech zdjęć Adama Brambora, nagrodzonych w konkursie fotograficznym w kategorii „Wydarzenia”.

Ile za „prawko”?

O około 10 procent więcej zapłacimy za egzamin na prawo jazdy w wielkopolskich WORD-ach. Podczas listopadowej sesji sejmik przyjął uchwałę ustalającą nowe stawki. ▶ str. 5

Droga świci

W Wielichowie rowerzyści mają do dyspozycji nową ścieżkę. Ciekawostką wyróżniającą inwestycję jest wykorzystanie do oznakowania drogi specjalnej farby fluorescencyjnej, która świeci na zielono po zmroku. ▶ str. 7

Wypędzeni upamiętnieni

W Poznaniu odsłonięto nowy pomnik, który powstał m.in. dzięki pomocy finansowej samorządu województwa. Jest poświęcony Wielkopolanom wypędzonym w czasie II wojny światowej. ▶ str. 12

Inna strona samorządu

Co Henryk Drzewiecki wie o parówkach i polityce? Jakie umiejętności musi posiadać dyrektor Kancelarii Sejmiku? Dlaczego koledzy lustrowali karierę Filipa Żelaznego? Jak wygląda rada, która nam radzi? ▶ str. 16

NA WSTĘPIE

Artur Boiński

DOSTRZEŻENIA!

Sprawdziłem, czego w tym świąteczno-noworocznym okresie zczyliem naszym czytelnikom w minionych latach. I pomyślałem, że na czas Bożego Narodzenia warto przypomnieć to, co w tym miejscu pisałem kiedyś na podstawie publikowanej na naszych łamach rozmowy ze specjalistką od tradycyjnej regionalnej kuchni wielkopolskiej. Zatem: aby przy wigilijnym stole „smakowało, pachniało, gromadziło rodzinę i gości, aby było dobre i starczyło na tyle, ile trzeba”. A idąc z duchem czasu – i też w kontekście tego, o czym na tej stronie piszemy – warto byłoby dodać: aby się za dużo nie zmarnowało!

Patrząc z kolei na nagrodzone i wyróżnione zdjęcia z marszałkowskiego konkursu, które publikujemy w tym numerze, na świąteczny czas i cały kolejny rok dodałbym jeszcze jedno życzenie. Żebyśmy w tym codziennym zabieganiu i zamartwianiu potrafili choć na chwilę się zatrzymać, by dostrzec, jak piękny świat nas otacza. ■

NARODOWE ŚWIĘTOWANIE

FOT. ARCHIWUM UMWW

Marszałek Marek Woźniak 11 listopada wziął udział w oficjalnych poznańskich obchodach Narodowego Święta Niepodległości, zorganizowanych przez wojewodę wielkopolską, a wieczorem zaprosił mieszkańców regionu na tradycyjny okolicznościowy koncert w Teatrze Wielkim. Z kolei 17 listopada, po mszy św. w poznańskiej katedrze, oddano hołd władcom z dynastii Piastów. W tej uroczystości uczestniczył wicemarszałek Wojciech Jankowiak. ABO

Rymowali dla przyrody

FOT. PIOTR RATAJCZAK

Laureatów konkursu nagrodzono 6 grudnia w UMWW.

6 grudnia w Poznaniu podsumowano X edycję konkursu przyrodniczo-artystycznego pt. „Przyrodnicze rymowanie – otaczającego świata poznawanie”.

Konkurs skierowano do uczniów klas IV-VI z wielkopolskich szkół podstawowych. Miał przybliżyć dzieciom zwierzęta i rośliny symbolizujące 21 parków krajobrazowych, a zadaniem uczestników było przedstawienie zdobytej wiedzy w po-

staci prac plastycznych lub literackich.

– Wielkopolska ma się czym pochwalić pod względem walorów przyrodniczych, a wy w swoich pracach mogliście to pokazać – zauważył Jacek Bogusławski z zarządu województwa.

Do tegorocznej edycji zgłoszono łącznie 690 prac, w tym 457 plastycznych i 233 rymowanki, a przez ostatnią dekadę w rywalizacji wzięło udział już ponad 10 tys. uczniów z 800 szkół. RAK

Inwestycje w szpitalach

Przy ulicy Lutyckiej w Poznaniu rozpoczęła się budowa nowego SOR.

Szpital Wojewódzki w Poznaniu rozpoczyna budowę nowego Centrum Medycyny Ratunkowej oraz Wielkopolskiego Centrum Lecznictwa Ambulatoryjnego i Rehabilitacyjnego. Powstanie także zaplecze socjalne, magazynowe, techniczne i archiwalne. 26 listopada umowę w tej sprawie podpisała p.o. dyrektora szpitala Violetta Magiera.

Kontrakt z firmą Warbud zakłada, że inwestycja zakończy się w ciągu 21 miesięcy, czyli do sierpnia 2026 roku. Nowy budynek lecznicy stanie przy tzw. rotundzie. Będzie miał powierzchnię 9 tys. m², z czego 6,5 tys. m² przeznaczono na działalność medyczną.

– SOR na Lutyckiej zostanie powiększony prawie trzykrotnie. Na piętrze budynku znajdzie się 14 poradni specjalistycznych i pracownie diagnostyczne – wyjaśnia Konrad Napierała, rzecznik Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu. – Ponadto w nowym gmachu będą funkcjonować: gabinety zabiegowe przy poradniach,

FOT. ARCHIWUM

Wizualizacja nowego Centrum Medycyny Ratunkowej przy ul. Lutyckiej.

gabinety badań dla pacjentów przyjmowanych do szpitala, pracownia KTG, sala ćwiczeń dla kobiet w ciąży, gabinet badania słuchu.

Rozproszone dotąd po szpitalu pracownie znajdą się w jednym miejscu, co niewątpliwie poprawi jakość opieki nad pacjentami, ale też komfort pracy personelu medycznego.

Budowa ma kosztować 160 mln zł i te pieniądze niemal

w całości będą pochodzić z budżetu województwa wielkopolskiego.

***

Rozbudowują się również inne poznańskie szpitale podległe regionalnemu samorządowi. 15 listopada z udziałem m.in. Katarzyny Kretkowskiej z zarządu województwa uroczyście otwarto nowy oddział anestezjologii i intensywnej terapii w Wielkopolskim Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii im. Eugenii i Janusza Zeylandów.

Wykwalifikowany i doświadczony zespół lekarzy i pielęgniarek, zajmujący się leczeniem chorób i urazów układu oddechowego i niewydolności oddechowej, zyskał nowoczesną przestrzeń i aparaturę, istotną choćby dla rozwoju programu przeszczepiania płuc. RAK

Na gwiazdkę nie marnujemy!

Przed świętami warto przypomnieć o prowadzonej przez samorząd województwa kampanii na rzecz niemarnowania żywności.

– Przygotowania do Bożego Narodzenia to czas kultywowania licznych tradycji świątecznych, zwłaszcza tych związanych z tradycyjną żywnością i potrawami wigilijnymi – zauważyła wicemarszałek Krzysztof Grabowski. I apeluje: – Warto w tym czasie zwrócić szczególną uwagę na to, co i ile trafia do naszych sklepowych koszyków oraz na stoły, a w przypadku nadwyżek jedzenia podzielić się nim z innymi osobami.

Województwo realizuje „Program ograniczania marnotrawstwa i strat żywności w Wielkopolsce na lata 2021-2025”. To nie tylko liczne działania promocyjno-edukacyjne, ale i konkretne wsparcie finansowe. Do samorządów, kół gospodyń wiejskich, banków żywności trafiło już niemal 4 mln zł, na przykład na budowę „jadłodzielni” czy zakup małych mobilnych kuchni warsztatowych. Dofinansowano również powstanie specjalnych ośrodków w subregionach, które zajmują się ograniczaniem marnotrawstwa i pomocą żywnościową. ABO

Być albo nie być z euro

FOT. ARTUR BOIŃSKI

Konferencja zgromadziła w sali sesyjnej znamienitych gości i wielu słuchaczy.

„Czy Polska może nie przystąpić do strefy euro?” – zastanawiano się 4 grudnia w Poznaniu.

Powyższe pytanie było tytułem ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbyła się – pod patronatem marszałka Marka Woźniaka – w sali sesyjnej UMWW. Organizatorami byli: samorządowa spółka Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oraz Centrum Badań nad Konstytucjonalizmem i Demokracją Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Już same stanowiska piastowane w przeszłości przez głównych panelistów cało-

dziennych obrad robią wrażenie: premier i wicepremier polskiego rządu, unijna komisarz, prezes Narodowego Banku Polskiego, minister finansów, minister spraw zagranicznych, minister sprawiedliwości, dyrektor w Międzynarodowym Funduszu Walutowym, nie licząc rektorów uczelni, prezesów banków, wiceministrów, posłów i europosłów...

O uwarunkowaniach politycznych, prawnych, ekonomicznych i społecznych związanych z wstępowaniem (lub nie) przez Polskę do strefy euro dyskutowali m.in. profesorowie: Danuta Huebner, Marek Belka, Dariusz Rosati, Hanna Suchocka.

Goście (wśród nich również wielkopolscy studenci i licealiści), którzy po brzeżi wypełnili salę sesyjną UMWW w Poznaniu, mieli okazję nie tylko przysłuchiwać się wystąpieniom prelegentów, ale i wziąć czynny udział w ożywionej momentami dyskusji.

Możliwość wysłuchania argumentów różnych stron dyskursu wpisała się w postawioną przez Hannę Suchocką tezę: – Przyjęcie euro jest uwarunkowane spełnieniem szeregu wymogów ekonomicznych i prawnych, ale najważniejsze wydaje się odpowiednie przygotowanie mentalne społeczeństwa. RAK

Samorządowe 30 lat w Brukseli

Europejski Komitet Regionów, z wielkopolskim udziałem, funkcjonuje już od trzech dekad.

Europejski Komitet Regionów istnieje od 1994 roku. Został utworzony na mocy traktatu z Maastricht, a jego kompetencje znacznie wzrosły po wejściu w życie traktatu lizbońskiego. Jest organem doradczym Komisji Europejskiej, Rady UE oraz Parlamentu Europejskiego. Dzięki tej instytucji samorządowcy mogą formalnie wypowiedzieć się w procesie stanowienia prawa przez UE, zapewniając uwzględnienie stanowiska i potrzeb władz lokalnych i regionalnych.

Koordinacją prac całej polskiej delegacji w KR zajmuje się nasza „regionalna ambasada”, czyli Biuro Informacyjne Województwa Wielkopolskiego w Brukseli. Co nie może dziwić, wzięwszy pod uwagę aktywność Wielkopolan w tym uniijnym organie od początku naszej obecności w UE. Wcześniej w pracach tego gremium uczestniczyli przewodniczący wielkopolskiego sejmiku: najpierw Paweł Arndt, a następnie Lech

Marszałek Marek Woźniak podczas debaty w KR o przyszłości polityki spójności.

Dymarski. Prawdziwym jednak rekordzistą obecności w KR jest marszałek Marek Woźniak. Zasiada w Komitecie od początku 2006 roku, a od kwietnia 2008 roku nie-

przerwanie sprawuje funkcję: przewodniczącego polskiej delegacji, członka prezydium i wiceprzewodniczącego KR.

Obchody 30-lecia KR połączone z jego sesją plenar-

ną (ostatnią w obecnej 5-letniej kadencji), która odbyła się w Brukseli w dniach 19-21 listopada. Gościem honorowym jubileuszowej debaty była przewodnicząca Par-

lamentu Europejskiego Roberta Metsola, okolicznościowe przemówienia wygłosili też przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen oraz nowo wybrany przewodniczący Rady Europejskiej António Costa.

Podczas brukselskich obrad samorządowcy mieli również okazję zapoznać się z planami polskiej prezydencji w UE, która rozpocznie się w styczniu 2025 r., oraz przyjęli opinię na temat odnowionej polityki spójności po 2027 r.

Podczas debaty w tej ostatniej kwestii głos zabrał też marszałek Marek Woźniak, który, nawiązując do wystąpienia Ursuli von der Leyen, zauważył: – Polityka spójności jest skuteczna i mamy na to dowody, o których mówimy za mało. Bo to, że regiony w takich krajach jak Polska zwiększyły swoje PKB o 30 procent w stosunku do średniej UE, jest najlepszym dowodem na skuteczność tej polityki.

ABO, BIWW

W SKRÓCIE

DLA WODORU

Jacek Bogusławski z zarządu województwa podpisał porozumienie o współpracy Wielkopolski z Partnerstwem na rzecz Czystego Wodoru (CHP) – podmiotem oferującym wsparcie merytoryczne i finansowe dla regionów, które mają w swoich programach operacyjnych i strategiach rozwoju kwestie związane z gospodarką opartą na H₂. Wydarzenie odbyło się podczas trwającej od 18 do 22 listopada w Brukseli trzeciej edycji Europejskiego Tygodnia Wodoru, podczas którego województwo było jednym z wystawców.

Z AMBASADOREM

Kwestie związane z wykorzystaniem tzw. norweskiego mechanizmu finansowego były jednym z głównych tematów spotkania, które odbyło się 22 listopada w UMWW. Wicemarszałek Wojciech Jankowiak gościł w urzędzie ambasadora Królestwa Norwegii w Polsce Bør Øysteina, którego wizyta w Poznaniu miała związek z obchodami 50-lecia popularnych na UAM studiów skandynawistycznych.

NA 100 LAT

18 listopada marszałek Marek Woźniak wziął udział w uroczystości zorganizowanej w WUW z okazji 100. rocznicy urodzin kapitan Marii Krzyżńskiej, żołnierza Armii Krajowej i wiceprezes Okręgu Wielkopolska Światowego Związku Żołnierzy AK. Pochochająca z Gniezna jubilatka – łączniczka AK, konspiratorka, działaczka na rzecz pamięci narodowej – otrzymała od marszałka kwiaty i okolicznościową grafikę.

FOT. 3X ARCHIWUM UMWW

Najlepsi sportowcy z nagrodami

Spotkanie odbyło się 6 grudnia w UMWW.

6 grudnia w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu wręczono nagrody najlepszym wielkopolskim zawodnikom, trenerom i działaczom.

– Cieszę się, że możemy podsumować mijający rok i podziękować wam za wyniki, za zaangażowanie podczas zawodów, za wysiłek na treningach. Słowa uznania należą się również trenerom, którzy od wielu lat stoją za waszymi sukcesami. Liczymy też na medale podczas następnych igrzysk w Los Angeles – stwierdził Jacek Bogusławski z zarządu województwa.

Za wyniki uzyskane podczas najważniejszych międzynarodowych imprez sportowych, odbywających się w 2024 r., nagrodzono osiem osób. Kwoty od 4 do 8 tys. zł otrzymali: Paweł Piekiełny (szachy), Angelika Szymań-

ska (judo), Dorota Borowska (kajakarstwo), Julia Maik (pływanie) oraz Martyna Jelińska, Hanna Łyczbińska, Martyna Synoradzka i Julia Walczyk-Klimaszuk (wszystkie szermierka).

U honorowano również trzech trenerów. Jacek Tomczak (szachy), Dawid Gluza (kajakarstwo) i Robert Taciak (kolarstwo) otrzymali od 8 do 10 tys. zł. Ponadto po 5 tys. zł za całokształt osiągnięć i szczególne zasługi w dziedzinie sportu odebrali działacze: propagator biegów ulicznych Henryk Paskal i prezes Organizacji Środowiskowej AZS w Poznaniu Tomasz Szponder.

Grudniowe spotkanie było okazją nie tylko do przekazania wyróżnień za osiągnięte sukcesy, ale pozwoliło też na podjęcie dyskusji na temat problemów i perspektyw wielkopolskiego sportu. RAK

Wojewódzkie obrady

W dniach 28-29 listopada w Szczecinie obradował Konwent Marszałków Województw RP.

Polityka spójności po 2027 r., polska prezydencja w UE, współpraca rządu z samorządami województw i ich promocja podczas Wystawy Światowej Expo 2025 w Japonii, a także infrastruktura rowerowa oraz wodór jako napęd regionów – to główne tematy listopadowego konwentu.

Podpisano m.in. porozumienie dotyczące rozwoju bazy sportowej na nowych zasadach, przywracającą sprawdzoną i funkcjonującą wcześniej formułę współpracy na linii rząd – samorządy. Dokumenty parafowali minister sportu i turystyki Sławomir Nitras oraz przedstawiciele siedmiu województw, w tym m.in. marszałek Marek Woźniak.

Konwentowi towarzyszyła też konferencja naukowo-techniczna „H2Szczecin – wodór napędem regionów”, podczas której Wielkopolskę reprezentował Jacek Bogusławski z zarządu województwa.

Ponadto Zgromadzenie Ogólne Związku Województw RP jednomyślnie przyjęło stanowisko (zawierające 35 postulatów ważnych dla regionów) w sprawie polityki spójności po 2027 r. RAK

Młodzi przeciw przemocy

W spotkaniu z młodzieżą wzięli udział między innymi przedstawiciele wielkopolskiej policji.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Wielkopolskiego zaangażował się w ogólnopolską kampanię „Dzieciństwo bez przemocy”. Jej finał odbył się w UMWW.

Organizatorami tego przedsięwzięcia są Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę oraz Krajowa Koalicja na rzecz Ochrony Dzieci. Wśród celów kampanii są między innymi: udrażliwianie społeczeństwa na różne formy przemocy, wspieranie w odpowiednim reagowaniu na takie zjawiska, promowanie idei uważnego rodzicielstwa, a także promocja systemowych rozwiązań na rzecz ochrony najmłodszych.

To kolejna już krajowa inicjatywa, w której aktywnie uczestniczyli przedstawiciele młodzieżowego sejmiku naszego województwa.

19 listopada w sali sesyjnej UMWW w Poznaniu odbyła się konferencja podsumowująca działania przeprowadzone w ramach kampanii w Wielkopolsce. Wzięli w niej udział, oprócz młodzieży, przedstawiciele urzędów, instytucji i służb zajmujących się tematyką, będącą istotą „Dzieciństwa bez przemocy”.

Obrady prowadzili przewodniczący MSWW Szymon Wiśniewski i wiceprzewodnicząca Karolina Walkowska, a w dyskusji z młodymi Wielkopolanami udział wzięła m.in. Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa.

Uczestnicy wydarzenia mieli również okazję obejrzeć – związany z tematyką poruszaną podczas konferencji – występ teatru Euforia ze Złotowa. ABO

FOT. ARTUR BOJNSKI

SEJMIKOWE PYTANIA

PRZEDSTAWIAMY
TEMATY, KTÓRE RADNI
PORUSZALI OSTATNIO
W INTERPELACJACH
I ZAPYTANIACH.

Adam Bogrycewicz (PiS) interpelował w sprawie podjęcia przez zarząd inicjatyw uchwałodawczych dotyczących ogłoszenia 2025 rokiem Stanisława Staszica w Wielkopolsce oraz wprowadzenia zmian w tak zwanych uchwałach antysmogowych.

Marek Sowa (PiS) w swojej interpelacji zaapelował o podjęcie interwencji w sprawie stanu technicznego często psujących się schodów ruchomych na kolejowym Dworcu Głównym w Poznaniu.

Leszek Bierła (PiS) zgłosił zapytanie o plany inwestycyjne w zakresie zakupu i wdrożenia w Porcie Lotniczym Poznań Ławica technologii ILS kategorii IIIB lub wyższej (umożliwiającej ruch samolotów w trudnych warunkach pogodowych).

Anna Majda (PSL) w złożonym zapytaniu zwróciła się z prośbą o możliwość dofinansowania z budżetu województwa prac remontowo-inwestycyjnych szatni w klubie sportowym GKS Sompolno.

Filip Żelazny (PiS) wystąpił z interpelacją o udostępnienie dodatkowych informacji dotyczących kosztów i dochodów związanych z publicznym transportem zbiorowym w Wielkopolsce, wykonywanym przez przewoźników kolejowych.

ABO

4 miliardy na wydatki

Sejmik rozpoczął pracę nad budżetem województwa na 2025 rok.

Dochody w wysokości 3,4 mld zł, wydatki na poziomie 4,1 mld zł i deficyt wynoszący 675,7 mln zł – to najważniejsze liczby zapisane w projekcie przyszłorocznego budżetu, z którym 25 listopada – podczas sesji sejmiku – zapoznali się radni województwa. Jednocześnie sejmik przeanalizował w pierwszym czytaniu założenia do wieloletniej prognozy finansowej regionu.

Ważne priorytety

– Polityka finansowa Wielkopolski w 2025 r., podobnie jak w latach poprzednich, skupiać się będzie na kilku priorytetowych założeniach. To przede wszystkim utrzymanie nadwyżki operacyjnej i zachowanie płynności finansowej, co pozwoli nam się rozwijać i realizować zaplanowane inwestycje. Po drugie, nauczeni doświadczeniem, utworzyliśmy duże rezerwy celowe, by sprawnie reagować na zmieniające się warunki, wpływające na budżet – tłumaczyła radnym podczas sesji skarbnik województwa Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

Z założeń wynika, że przyszłoroczne wydatki ogółem mają pochłonąć rekordową kwotę 4,1 mld zł, w tym wydatki majątkowe stanowiąc 46 proc. i wyniosą 1,9 mld zł. W porównaniu do 2024 r. te ostatnie wzrosną o 963,7 mln zł.

– To potwierdzenie tego, że budżet na 2025 rok jest rozwojowy i proinwestycyjny. 60 proc. naszych wydatków dotyczyć będzie kluczowych obszarów, takich jak drogi, przewozy kolejowe, ochrona zdrowia oraz pomoc społeczna. Budżet koncentrujemy na realizacji celów ważnych dla naszego regionu, ale nie zapominamy też o samorządach, które ucierpiały w wyniku powodzi w Polsce. Samorządność to solidarność – podkreślał 15 listopada, po przyjęciu przez zarząd województwa projektu dokumentów, marszałek Marek Woźniak.

Wielkopolska planuje zabezpieczyć w budżecie na 2025 r. łącznie 10 mln zł na wsparcie, które trafi do samorządów z poszkodowanych terenów. Powiat głuźczycki otrzyma 5 mln zł na odbudowę mostu w Boboluszkach, a gmina Łądek-Zdrój – też 5 mln zł – na odbudowę mostu Złotostockiego.

Deficyt budżetu wynoszący 675,7 mln zł będzie sfinansowany ze środków własnych (350 mln zł) oraz z kredytu z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (325 mln zł).

Projekty budżetu i WPF przedstawiła radnym skarbnik województwa Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

Na co jeszcze warto zwrócić uwagę?

Drogi drogi i kolej

Na przedsięwzięcia drogowe w naszym regionie zaplanowano łącznie aż 860,8 mln zł. Będą to wydatki związane m.in. z budową obwodnic Rogoźna, Kościana i Szamotuł, rozbudową dróg wojewódzkich nr 116 na odcinku Nojewo – Podpiewki oraz nr 190 na odcinku Margonin – Durowo.

– Na opracowanie dokumentacji i wykup gruntów pod przyszłe inwestycje przeznaczono niemal 70 mln zł, a na zadania drogowe jednoroczne – 162 mln zł. Z kolei bieżące utrzymanie dróg i mostów będzie kosztować województwo aż 200 mln zł – wyliczała skrupulatnie Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

365 mln zł w przyszłorocznym budżecie przeznaczono na organizację i dofinansowanie wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich, a wśród inwestycji w tej dziedzinie kwotę 142,2 mln zł zaplanowano na zakup czte-

rech nowych pięcioczołowych pociągów do obsługi zwłaszcza PKM.

Ponadto wydatki inwestycyjne w zakresie ochrony zdrowia pochłoną 201,3 mln zł, a dotacje podmiotowe dla 23 marszałkowskich instytucji kultury wyniosą 201,9 mln zł. W 2025 r. kontynuowana będzie m.in. budowa (wspólnie z ministerstwem kultury) Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. Łącznie

li oraz Publicznej Biblioteki Pedagogicznej.

To zaledwie część kwot i danych, które skarbnik województwa zreferowała radnym, omawiając też przy okazji zapisy nowej ustawy o dochodach samorządów.

Nowe zasady gry

– Głównym celem nowej ustawy o dochodach JST, uchwalonej 1 października 2024 r., było ustabilizowanie

60 proc. wydatków przeznaczymy na drogi, przewozy kolejowe, ochronę zdrowia i pomoc społeczną

nakłady na ten cel mają wynieść 385 mln zł, z czego 101 mln zł zakontraktowano na 2025 r.

W projekcie budżetu zapisano też 79 mln zł na przebudowę dawnego szpitala dziecięcego przy ul. Nowowiejskiej w Poznaniu, gdzie powstanie siedziba Ośrodka Doskonalenia Nauczycie-

i i uniezależnienie dochodów samorządów od zmian w systemie podatkowym – mówiła Elżbieta Kuzdro-Lubińska. – Wpływy z CIT oraz PIT obliczono jako procent od realnych dochodów podatników z Wielkopolski, a nie, jak dotychczas, na podstawie wpływów z podatku.

Dochody naszego województwa szacowane są na 3,4 mld zł. I choć według nowych wskaźników i wyliczeń będziemy mieli mniej przychodów z CIT, to jednak „odrobimy” to z nawiązką dochodami z PIT.

– Nowa ustawa wprowadza też pojęcie potrzeb finansowych JST (ekologicznych, wyrównawczych, oświatowych, rozwojowych i uzupełniających), które wraz ze zwiększonymi dochodami z tytułu CIT i PIT są elementami kalkulacyjnymi do ustalenia subwencji ogólnej z budżetu państwa – tłumaczyła skarbnik.

22 poprawki

Radni PiS złożyli łącznie 22 poprawki do budżetu

i WPF, które sejmik rozpatrzy w grudniu. Adam Bogrycewicz zawnioskował o przygotowanie dokumentacji technicznej i budowę ścieżki pieszo-rowerowej Stobno – Piła, ponowną kategoryzację obwodów łowieckich, zakup echosonografu dla Szpitala Powiatowego w Trzciance, uruchomienie programu popularyzacji myśli Stanisława Staszica w regionie w 2025 r., zakup projektora dla kina Halszka w Szamotułach.

Filip Żelazny zaproponował, by wesprzeć działalność Parku Dzieje, zwiększyć dotacje dla JST na inwestycje w infrastrukturę sportową, dofinansować NGO zajmujące się sportem dzieci i młodzieży. Łukasz Grabowski zgłosił program wsparcia działalności młodzieżowych drużyn pozornicznych, szkolenia strzeleckie (przez bractwa kurkowe) dla młodych, szkolenia kół gospodyń wiejskich z udzielania pierwszej pomocy.

Marek Sowa zawnioskował o realizację chodnika wzdłuż DW 308 w Bonikowie, przygotowanie dokumentacji i budowę ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 308 z Kościana do Bonikowa, opracowanie koncepcji budowy obwodnicy w Borku Wlkp. od DK 12 do DW 438, możliwość konsultacji w poradniach ginekologicznych dla małżeństw (par) borykających się z problemem niepłodności, opracowanie koncepcji kompleksowej przebudowy szpitala w Lesznie.

Ponadto Wiesław Ratajczak zaapelował o sfinansowanie kosztów kampanii społecznej promującej program wsparcia deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w subregionach, a Piotr Trybek wniósł o dotację na pilotażowy program poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w ruchu rowerowym oraz kontynuację modernizacji dworu w Kuźnicy Grabowskiej – Muzeum Elementarza. Grzegorz Fiałkowski sugerował utworzenie stałego punktu konsultacyjnego i możliwość prowadzenia szkoleń dla rolników i KGW w zakresie sprzedaży własnych wyrobów, a Dominik Szopa wniósł o modernizację przejeżdżającą dla pieszych przez DW 266 w Wierzbinie oraz o budowę chodnika wzdłuż DW 470 w pobliżu Malanowa.

Skąd wziąć na to pieniądze? Według PiS, ograniczając m.in. wydatki na promocję województwa, np. organizację popularnych „Pikników na Fest!” czy wydawanie „Monitora Wielkopolskiego”. RAK

Ile za „prawko”?

Sejmik uchwalił nowe stawki opłat za egzaminy dla przyszłych kierowców.

Okolo 10 procent więcej zapłacimy za egzamin na prawo jazdy w wielkopolskich wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego. Podczas listopadowej sesji sejmik przyjął uchwałę ustalającą nowe stawki, wskazując m.in. na ponad 11-procentową inflację w 2023 roku.

Jak kształtują się nowe opłaty? Egzamin teoretyczny będzie teraz kosztował 55 zł (zamiast dotychczasowych 50 zł). Za egzamin praktyczny w większości kategorii (w tym najpopularniejszej B) zapłacimy 222 zł (dotąd 200 zł), a nowa stawka za uzyskanie uprawnień do kierowania ciężarówkami, autobusami i pojazdami z przyczepami to teraz 278 zł.

Przeciwko zmianie opłat byli radni z PiS. – Już w poprzednim roku podnosiliśmy stawki i uważam, że nie powinniśmy obciążać kolejnymi podwyżkami zwłaszcza

Na listopadowej sesji sejmik uchwalił nowe ceny egzaminów na prawo jazdy.

młodych ludzi zdających, czasami kilkukrotnie, egzamin na prawo jazdy – mówił podczas sesji radny Adam Bogrycewicz.

– Te kwoty pozwolą zachować zrównoważenie budżetów podległych nam

WORD-ów, które utrzymują się z opłat egzaminacyjnych – tłumaczył wicemarszałek Wojciech Jankowiak. – Warto dodać, że już 12 województw przed nami podniosło stawki opłat do takiego poziomu. ABO

Samorzady inwestują w kulturę

25 listopada sejmik podjął dwie kolejne uchwały, dzięki którym do lokalnych samorządów trafią dotacje w ramach programu „Kulisy kultury”.

Co prawda już w lutym 2024 r. zaakceptowano listę rankingową beneficjentów tegorocznej odsłony wojewódzkiego programu „Kulisy kultury”, ale stosowne uchwały o przekazaniu wsparcia sejmik podejmuje systematycznie, w miarę jak samorzady

zgrupują niezbędną dokumentację.

Podczas listopadowej sesji radni rozdysponowali w ten sposób pulę 326 tys. zł dla czterech JST z Wielkopolski. Gmina Skoki otrzyma 130 tys. zł na zadanie inwestycyjne – modernizację sufitu w sali lustrzanej Biblioteki Publicznej w Skokach.

Trzy kolejne dofinansowania z budżetu województwa wielkopolskiego przeznaczono natomiast na za-

dania remontowe. Dotacja w wysokości 56 tys. zł umożliwi gminie Chocz adaptację sceny w sali tamtejszego Gminnego Ośrodka Kultury. Nowe Skalmierzyce pozyskały 100 tys. zł na remont miejscowego Starego Kina, a gmina Skulsk otrzyma 40 tys. zł na modernizację w zakresie akustyki i wyposażenie w sprzęt nagłośnieniowy sali do zajęć muzycznych w GOK w Skulsku z siedzibą w Mielnicy Dużej. RAK

Przewodniczący chcieliby zdalnie

Tym razem w Szczecinie obradował Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP.

Wielkopolskę reprezentowali wiceprzewodniczący naszego sejmiku Henryk Drzewiecki oraz dyrektor Kancelarii Sejmiku UMWW Ryszard Taciak.

Szefowie „regionalnych parlamentów” dyskutowali m.in. o zdalnej formule obrad sejmikowych komisji (takie rozwiązania były stosowane podczas covidowej pandemii, ale po jej ustaniu nie są już możliwe). W przyjętym 27 listopada w Szczecinie stanowisku przewodniczący zaapelowali o wprowadzenie zmian w ustawie o samorządzie województwa w zakresie wprowadzenia przepisów umożli-

Konwent obradował w siedzibie zachodniopomorskiego samorządu województwa.

liwiających prace komisji „z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość”.

Podczas obrad konwentu samorządowcy rozmawiali też m.in. o regionalnych aspektach respektowania praw człowieka, działań na

rzecz równości, konsekwencjach ustawy o ochronie sygnalistów.

Na zakończenie posiedzenia województwo zachodniopomorskie symbolicznie przekazało półroczne przewodnictwo w konwencie Małopolsce. ABO

ZARZĄD ODPOWIADA

PRZEDSTAWIAMY WYCIĄG Z ODPOWIEDZI UDZIELONYCH NA WCZEŚNIEJSZE INTERPELACJE I ZAPYTANIA RADNYCH.

Wicemarszałek Wojciech Jankowiak
– odpowiedział Małgorzacie Nowak w kwestii poparcia przebudowy przejazdu kolejowego w Koźminie Wielkopolskim na ul. Zamkowej / Staniewskiej, polegającej na wykonaniu ścieżki pieszo-rowerowej. Wskazał, że z korespondencji otrzymanej od spółki PKP PLK wynika, że obecnie na szlaku Krotoszyn – Koźmin Wielkopolski prowadzone są prace, w ramach których wspomniany przejazd kolejowy zostanie poszerzony i będzie możliwość przedłużenia ścieżki pieszo-rowerowej. Zasadnicze prace na wskazanym odcinku mają zakończyć się do końca bieżącego roku. Województwo wystąpi do PKP PLK z wnioskiem o powiązanie przebudowanej infrastruktury kolejowej w obrębie obszaru zamkniętego z wybudowaną ścieżką pieszo-rowerową.

– poinformował Filipa Żelaznego o wynikach finansowych spółek Koleje Wielkopolskie i POLREGIO w latach 2021-2023, przekazując dane dotyczące średnich kosztów za jeden tzw. pociągokilometr oraz przychodów uzyskanych ze sprzedaży biletów. Wyjaśnił, że koszty przeglądów taboru w zakresie poziomów utrzymania P1-P3 obciążają przewoźników, natomiast na naprawy rewizyjne i główne (P4 i P5) zabezpieczono w kolejnych latach odpowiednie środki w budżecie województwa i wieloletniej prognozie finansowej regionu.

– poinformował Filipa Żelaznego o wynikach finansowych spółek Koleje Wielkopolskie i POLREGIO w latach 2021-2023, przekazując dane dotyczące średnich kosztów za jeden tzw. pociągokilometr oraz przychodów uzyskanych ze sprzedaży biletów. Wyjaśnił, że koszty przeglądów taboru w zakresie poziomów utrzymania P1-P3 obciążają przewoźników, natomiast na naprawy rewizyjne i główne (P4 i P5) zabezpieczono w kolejnych latach odpowiednie środki w budżecie województwa i wieloletniej prognozie finansowej regionu.

wojną w Ukrainie, w tym przeważającą część stanowią kobiety.

Członek zarządu województwa Jacek Bogusławski

– odniósł się do interpelacji Filipa Żelaznego w sprawie 100-lecia klubu Kotwica Kórnik. Wyjaśnił, że w przypadku, gdy klub ma prawo do dysponowania terenem, na którym miałyby być przeprowadzone remonty pomieszczeń szatniowych, istnieje możliwość wzięcia udziału w otwartym konkursie ofert dotyczącym realizacji zadań na rzecz poprawy i rozwoju infrastruktury sportowej na terenie województwa wielkopolskiego, przeprowadzanym przez Departament Sportu i Turystyki UMWW. W przypadku, gdy inwestorem zadania miałyby być miasto i gmina Kórnik (jako podmiot dysponujący obiektem), istnieje możliwość złożenia wniosku do programu „Szatnia na Medal”. Poinformował, że Kórnik trzykrotnie był beneficjentem tego programu w latach 2018, 2019 oraz 2023.

Dyrektor Departamentu Kultury UMWW Włodzimierz Mazurkiewicz

– odpowiadając w imieniu marszałka województwa na zapytanie Filipa Żelaznego w sprawie powierzenia obowiązków dyrektora CKiS w Kaliszu, przekazał informacje dotyczące procedur obowiązujących w ramach postępowania konkursowego wyłaniającego kandydata na stanowisko dyrektora instytucji kultury, a także wskazał na okoliczności i argumenty stanowiące podstawę decyzji Zarządu Województwa Wielkopolskiego w tej sprawie.

Członkini zarządu województwa Katarzyna Kretkowska

– odniosła się do zapytań złożonych przez Katarzynę Rzepecką-Andrzejak.

Przekazała dane o sytuacji finansowej Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Koninie. Wskazała, że wpływ na nią ma m.in. brak zapłaty przez Narodowy Fundusz Zdrowia za nadwykonania w programach lekowych i chemioterapii, wynikające z realizacji umów w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień oraz rehabilitacji leczniczej (fizjoterapia ambulatoryjna). Poinformowała o bieżącym monitorowaniu przez szpital realizacji umów zawartych z NFZ oraz podjętej decyzji o ograniczeniu dostępności świadczeń, która ma wpłynąć na zmniejszenie nadwykonań. W kwestii niewypłaconych przez szpital w Koninie premii należnych pracownikom wskazała, że wypłata taka zostanie dokonana w grudniu.

– wyjaśniła Markowi Sowie, że centra integracji cudzoziemców funkcjonują w Poznaniu, Lesznie, Kaliszu, Koninie i Pile. Zostały one utworzone w pierwszym kwartale 2022 roku w ramach projektu współfinansowanego ze środków Programu Krajowego na lata 2014-2020 Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, realizowanego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy w Opolu. CIC wspierają osoby z doświadczeniem migracji w nauce języka polskiego, udzielaniu informacji dotyczących legalizacji pracy i pobytu, relacji z systemem zdrowia, ubezpieczeń społecznych czy edukacji, świadczenia specjalistycznej pomocy prawnej i psychologicznej, jak również prowadzenia działań warsztatowych o charakterze integracyjnym oraz zajęć adaptacyjnych w obszarze polskich obyczajów i norm kulturowych. Klientami centrów są obywatele państw trzecich, przebywający na terenie Polski legalnie, w zdecydowanej większości są to osoby pochodzące z terenów objętej

Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej UMWW Grzegorz Potrzebowski

– w sprawie centralizacji funduszu spójności poinformował Adama Bogrycewicza, że Samorząd Województwa Wielkopolskiego od ponad roku aktywnie uczestniczy w trwającej dyskusji na temat przyszłości polityki spójności Unii Europejskiej po 2027 roku. Marszałek Marek Woźniak, jako wiceprezes zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej, współinicjował działania zmierzające do wypracowania stanowisk ZWRP dotyczących przyszłości polityki spójności. Trzecie stanowisko, przyjęte 22 października 2024 r., powstało w trybie interwencyjnym, w reakcji na wspomniane w interpelacji „niepokojące doniesienia z Komisji Europejskiej o zamiarze centralizacji funduszu spójności”.

Dyrektor Biura Ochrony Informacji Niejawnych i Zarządzania Kryzysowego UMWW Krzysztof Kołcz

– z upoważnienia marszałka poinformował Grzegorza Fiałkowskiego, że samorząd województwa nie udzielił wsparcia finansowego na przygotowanie dokumentacji technicznej i projektowej związanej z budową nowej siedziby Komendy Powiatowej Policji w Kole. Przyczyną, że powstanie wspomnianej nowej siedziby z pewnością wiązałyby się z poprawą standardu obsługi mieszkańców powiatu kolskiego oraz warunków pracy funkcjonariuszy, ale, biorąc pod uwagę szeroko pojęte bezpieczeństwo mieszkańców Wielkopolski, zarząd województwa podjął decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, która podczas realizacji swoich statutowych zadań obejmuje zasięgiem cały region. ABO

Mistrzowie rzemiosła

Gala podsumowująca konkurs odbyła się 5 grudnia w Poznaniu.

5 grudnia poznaliśmy laureatów konkursu „Wielkopolski Mistrz, Czeladnik oraz Lider Kształcenia Dualnego w Rzemiośle”.

Organizowane tradycyjnie przez samorząd województwa przedsięwzięcie podsumowano w klubie Tama, w siedzibie Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu. W trakcie gali – prowadzonej przez przewodniczącą kapituły konkursowej i dyrektora Departamentu Edukacji i Nauki UMWW Dorotę Kinal oraz prezesa WIR Tomasza Wikę – nagrody, statuetki i listy gratulacyjne wręczyła zwyciężcom Katarzyna Kretkowska z zarządu województwa.

Wielkopolskim Czeladnikiem Roku został Dawid

Pietrzak, cukiernik z powiatu konińskiego. Tytuł Wielkopolskiego Mistrza Roku zdobył Łukasz Gościński, który wykonuje zawód krawca i kaletnika w subregionie kaliskim.

Liderami Kształcenia Dualnego w Rzemiośle zostali z kolei: Paweł Michalski Usługi Gastronomiczne „Pablo” z Kalisza (w kategorii mikroprzedsiębiorstwo) oraz SKPD Szymon Kwaśnik ze Zbąszynia (w kategorii małe i średnie przedsiębiorstwa), który od 20 lat oferuje usługi stolarskie.

Przypomnijmy, że główną ideą konkursu jest promocja szkolnictwa zawodowego oraz docenienie najlepszych rzemieślników z naszego województwa. RAK

Na świąteczny stół

7 grudnia w Brudzewie odbył się finał samorządowego konkursu „Wielkopolskie Smaki Wigilijne”.

Świąteczny Jarmark Bożonarodzeniowy i finał trzeciej edycji konkursu „Wielkopolskie Smaki Wigilijne”, w którym udział wzięło ponad 70 kół gospodyń wiejskich, przyciągnęły do Brudzewa (w powiecie tureckim) tłumy mieszkańców.

Atrakcji nie brakowało. Był św. Mikołaj, była zagroda z alpami, były warsztaty rękodzieła, pokazy kulinarne, a także występy miejscowych artystów. Nie zabrakło też licznych kolorowych stoisk w świątecznym wystroju, przy których można było kupić smaczne potrawy lub upominki.

Punktem kulminacyjnym wydarzenia był jednak finał konkursu na najlepszą potrawę wigilijną na słodko oraz na sło. Uczestniczyli w nim przedstawiciele KGW z całej Wielkopolski.

W kategorii potraw na sło zwyciężył „Karp piernikową nutą nadziewany i leśną pierzynką okrywany” przygotowany przez KGW w Potworowie „Potworowianki” (gmina Dobra). Drugie miejsce zajęło Stowarzyszenie Kali-NoVa (gmina Turek) za

Punktem kulminacyjnym wydarzenia był finał konkursu na najlepszą potrawę wigilijną.

„Zupę grzybową z łazankami i pasztecikami”, natomiast trzecie miejsce za „Wigilijną rybę – suma nadwarciańskiego w sosie z grzybów z gajowego lasu z pyrami” przyznało KGW w Gaju „Gajowianki” (gmina Dąbie).

Najlepszą potrawę na słodko – „Tradycyjny piernik wigilijny” – przygotowało KGW w Anastazewie (gmina Powidz). Drugie miejsce zajęło KGW w Krwonach (gmina

Brudzew) za „Wielkopolską zupę z suszu z uszkami i suszoną sliwką”, a trzecie miejsce – KGW Żelazno (gmina Wyrzysk) za „Sernik Bożonarodzeniowy Hrabiego Konstantego”.

Laureaci otrzymali nagrody finansowe, które wręczyli wicemarszałek Krzysztof Grabowski, wójt gminy Brudzew Cezary Krasowski, radna województwa Anna Majda oraz dyrektor Departamen-

tu Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW Paweł Zbierajewski.

– Organizowany przez samorząd województwa konkurs „Wielkopolskie Smaki Wigilijne” promuje bogactwo kulinarne regionu. To doskonała okazja do integracji mieszkańców i pokazania lokalnego dziedzictwa, a frekwencja udowodniła nam, że takie wydarzenia są potrzebne – podsumowuje Krzysztof Grabowski. RAK

10 lat z WCO

29 listopada z udziałem m.in. Katarzyny Kretkowskiej z zarządu województwa obchodzono 10-lecie działalności filii Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Kaliszu.

Historia kaliskiej placówki sięga 2014 r., kiedy rozpoczęto tu pierwsze zabiegi radioterapii. Dzięki współpracy z samorządem województwa oraz wsparciu z narodowego programu zwalczania nowotworów ośrodek szybko poszerzył zakres świadczonych usług.

– Obecnie oferujemy nie tylko radioterapię, ale i chemioterapię, i kompleksową diagnostykę, w tym badania PET – mówi w Kaliszu prof. Julian Malicki, dyrektor WCO, dodając, jak ważna jest dla pacjentów pomoc onkologiczna na miejscu, bez konieczności wyjazdów do dużych miast.

Nowotwory (piersi u kobiet, prostaty u mężczyzn), rak pęcherza i rak płuca – to schorzenia, które najczęściej leczy się w kaliskim ośrodku. Każdego roku trafia tu blisko tysiąc osób, a liczba pacjentów stale rośnie.

Kilka dni wcześniej 5-lecie działalności świętowała też filia WCO w Pile. RAK

Najlepsi w recyklingu

Przedstawiciele gmin Gniezno i Kazimierz Biskupi odebrali od Jacka Bogusławskiego nagrodę „Wielkopolski Kwiat Recyklingu”.

5 grudnia w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu nagrodzono samorządy lokalne, wyróżniające się w dziedzinie recyklingu i w gospodarce odpadami.

W organizowanym przez samorząd województwa konkursie „Aktywni w Wielkopolsce” rywalizują wielkopolskie gminy, związki i porozumienia międzygminne, a także firmy zbierające i zagospodarowujące odpady oraz instytucje sortujące je i przygotowujące do recyklingu.

Oceniane są m.in. masy zebranych odpadów z podziałem na poszczególne frakcje, osiągnięte poziomy recyklingu, a także działania z zakresu edukacji ekologicznej. Zwycięzcy są nagradzani za sku-

teczne i nowatorskie działania w tej dziedzinie. W tym roku wśród liderów znalazła się m.in. gmina Jarocin, a pełna lista nagrodzonych i wyróżnionych instytucji jest dostępna na stronie umww.pl.

Ponadto gminy Gniezno i Kazimierz Biskupi otrzymały nagrodę „Wielkopolski Kwiat Recyklingu” za utworzenie efektywnego systemu gospodarowania odpadami, ich selektywną zbiórkę i przygotowanie do recyklingu.

– Wasze działania na rzecz ograniczenia ilości odpadów komunalnych oraz ich sortowania mogą być wzorem dla innych samorządów – stwierdził, wręczając nagrodę, Jacek Bogusławski z zarządu województwa. RAK

Zwierzęcy wirus

Wielkopolska Rada Rolnicza przyjęła 28 listopada stanowisko w sprawie choroby niebieskiego języka krów.

Bluetongue to zakaźna choroba przeżuwaczy, atakująca zwierzęta hodowlane (krowy, owce i kozy) oraz dzikie (sarny, losie, jelenie). Nie zarażają się one bezpośrednio od siebie, a za sprawą owadów kłująco-saszących. Warto podkreślić, że wirus nie jest groźny ani dla ludzi, ani dla innych gatunków zwierząt.

– Członkowie rady zwrócili m.in. uwagę na konieczność przeprowadzenia odpowiedniej kampanii informacyjnej wśród społeczeństwa i rolników, by podnieść świadomość i wiedzę o zwalczaniu występowania wirusa wśród zwierząt. Wyrażono też obawy o spadek cen bydła i produktów pochodzenia zwierzęcego w przypadku rozwoju choroby w Polsce – mówi przewodniczący gremium, wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

Choć do Wielkopolski wirus jeszcze nie dotarł, WRR apeluje w stanowisku o podjęcie działań prewencyjnych: przygotowanie służb, szczenie bydła, akcję edukacyjną. RAK

Granty dla gospodyń

Laureatki odebrały gratulacje od wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego i dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW Pawła Zbierajewskiego.

Samorząd województwa rozstrzygnął pierwszą edycję konkursu pn. „Wielkopolska wspiera gospodynie wiejskie”.

Przedsięwzięcie organizowane w ramach programu „Wielkopolska Odnowa Wsi 2020+” to nowa inicjatywa. Konkurs był skierowany do środowiska kobiet aktywnych społecznie, skupionych zwłaszcza w kołach gospodyń wiejskich z całego regionu.

– KGW swoją pracą i organizacją licznych wydarzeń przyczyniają się do aktywizacji społeczności wiejskich, integrowania lokalnych wspólnot, podnoszenia ich kompetencji, zachowania i popularyzacji miejscowych tradycji oraz regionalnej

kuchni. Dzięki temu obszary wiejskie zyskują na atrakcyjności, jako miejsce do życia – mówi wicemarszałek Krzysztof Grabowski, który 12 listopada podpisał w UMWW umowy na realizację zadań wyłonionych w konkursie.

Program zakłada dofinansowanie do 6 tys. zł na zakup sprzętu i akcesoriów wielokrotnego użytku, służących do przygotowywania, przechowywania lub prezentacji posiłków; sprzętu i akcesoriów do wykonywania rękodzieła; strojów, które ujednolicią wizerunek członków organizacji.

Samorząd województwa przeznaczył na ten cel 1 mln zł, dzięki czemu w ramach pierwszej edycji udało się sfinansować 174 projekty. RAK

Droga, co świeci nocą

W Wielichowie rowerzyści jeżdżą bezpieczniej i wygodniej.

27 listopada uroczystie podsumowano inwestycję przy drodze wojewódzkiej nr 312 w powiecie grodziskim. Jej efektem jest przebudowana w nowym standardzie ścieżka rowerowa, prowadząca z Wielichowa do Ziemina.

Realizowane przez Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (a możliwe również dzięki przekazaniu potrzebnych gruntów przez wielichowską gminę) przedsięwzięcie było podzielone na dwa etapy. W ubiegłym roku za nieco ponad 2 miliony złotych wybudowano trzy niezbędne obiekty inżynierskie. Natomiast w tym roku, za około 2,7 mln zł, przygotowano dwukierunkową drogę dla rowerów o szerokości 2,5 m (o nawierzchni bitumicznej), drogę pieszo-rowerową o szerokości 3,5 m, chodnik o szerokości 2 m. Wykonano również oznakowanie poziome i pionowe.

Droga rowerowa w Wielichowie „świeci” teraz po zmroku.

Wartą zauważenia ciekawostką, wyróżniającą inwestycję w Wielichowie, jest wykorzystanie do oznakowania drogi rowerowej specjalnej farby fluorescencyjnej, która świeci na zielono po zmroku. W tej testowej technologii farba absorbuje energię słoneczną w ciągu dnia, a wieczorem zapewnia świetlny efekt, porównywalny do wskaźówek zegarka, które emitują światło w ciemności.

Symbolicznego przecięcia wstęgi 27 listopada dokonali władze miejscowego samorządu, dyrekcja WZDW, a także wicemarszałek Województwa Henryk Szymański. W uroczystości uczestniczyli również uczniowie z powiatu grodziskiego.

WZDW zapowiada dalszą rozbudowę drogi rowerowej na terenie gminy Wielichowo. Przypomina też o trwających w tej okolicy (na odcinku do Dębska) pracach wzmocnionych na DW 312. ABO

Rozpoczął się lifting poznańskiego lotniska

Na lotnisku widać, że toczą się prace modernizacyjne.

Jakie zmiany czekają pasażerów (niektóre już wkrótce, a inne za jakiś czas) na Ławicy?

Wielokrotnie informowaliśmy o rosnącej liczbie podróży obsługiwanych przez Port Lotniczy Poznań-Ławica. Ten trend sprawia, że władze lotniskowej spółki (której jednym z udziałowców jest samorząd województwa) myślą w kilkuletniej perspektywie o rozbudowie portu, a na razie wprowadzają rozwiązania, które umożliwią efektywniejszą i bardziej przyjazną obsługę podróżnych.

Mówiono o tym 27 listopada podczas wspólnej konferencji zarządzających lotniskiem oraz spółką Lagardère Travel Retail (LTR), odpowiedzialną za sklepy i punkty gastronomiczne w strefie ogólnodostępnej terminalu.

– Jesteśmy w trakcie realizacji wielowymiarowego projektu, który ma poprawić komfort i jakość usług dla naszych pasażerów oraz dostosować infrastrukturę portu

do rosnącego ruchu i oczekiwań podróżujących z naszego lotniska – przekazał prezes Ławicy Grzegorz Bykowski. – Pierwsze efekty wieloletniej przebudowy zaczynają już być widoczne.

Chodzi o trwającą metamorfozę wspomnianych lokali zarządzanych przez LTR, w tym zaoferowanie (jeszcze w grudniu) nowych propozycji: 1Minute Smacznego! oraz Salad Story.

W kolejnych etapach (do wiosny przyszłego roku) nastąpi dalsza modernizacja hali odlotów, w tym części handlowo-gastronomicznej dla odprawionych już pasażerów. Najważniejszą jednak operacją będzie przebudowa strefy kontroli bezpieczeństwa, w tym montaż nowych urządzeń, które pozwolą na szybszą odprawę, bez wyjmowania określonych przedmiotów z bagażu podręcznego.

6 grudnia lotnisko podpisało oficjalnie kontrakt z firmami, które dostarczą nowe urządzenia kontrolne oraz linię transportu bagażu. ABO

NAJLEPSI PÓLMARATOŃCZYCY ODEBRALI SWOJE NAGRODY W UMWW

Czternaście biegów na terenie siedemnastu miast, ponad siedem miesięcy zmagania, setki biegaczy i łącznie 57 zdobytych „koron” (przyznawanych za ukończenie odpowiednio wielu startów) – tak w liczbach prezentuje się tegoroczny cykl Grand Prix Wielkopolski w Półmaratonach. Najlepszym nagrodził Jacek Bogusławski z zarządu województwa podczas spotkania podsumowującego, które odbyło się 23 listopada w UMWW. Więcej o zwycięzcach i wyróżnionych – na www.umww.pl.

ABO

Pociągiem z Gniezna do Sławy Wielkopolskiej

Samorząd województwa wspólnie ze spółką PKP Polskie Linie Kolejowe zamierza przywrócić (zawieszane blisko 30 lat temu) połączenia pasażerskie na trasie Gniezno – Sława Wielkopolska.

List intencyjny o współpracy przy opracowaniu dokumentacji na potrzeby tego projektu podpisali 22 listopada w sali dworca kolejowego w Sławie Wlkp. wicemarszałek województwa Wojciech Jankowiak oraz prezes zarządu spółki PKP PLK Piotr Wyborski.

Wcześniej kolejarze, lokalni samorządowcy i podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury Piotr Malepszak przejechali trasę z Poznania

Listy intencyjne podpisano w sali dworca kolejowego w Sławie Wlkp.

przez Gniezno do Sławy na pokładzie specjalnego pociągu Kolei Wielkopolskich. Goście wjechali też na bocznicę spółki PERN w Rejowcu, gdzie znajduje się jedna z największych w Polsce baz paliwowych.

Obecnie na trasie Gniezno Winiary – Rejowiec jeżdżą wyłącznie cysterny z paliwem. Tory wyremontowano na potrzeby ruchu towarowego, ale brakuje tam infrastruktury dla pasażerów: odnowionych przystanków, peronów, mijanek, rogatki na przejazdach itp. Z kolei ostatni kilkukilometrowy odcinek z Rejowca do Sławy wymaga też wymiany torowiska, bo pociąg zwalnia tam do 15-20 km/h.

Według wstępnych prognoz, rozkładowe pociągi na tej trasie mogłyby pojawić się od grudnia 2026 r. Kurs z Gniezna do Sławy trwałby godzinę, w dni robocze mogłyby tu jeździć do siedmiu par pociągów, a w weekendy – cztery.

Ponadto samorząd województwa i PKP PLK zamierzają przygotować dokumentację do projektów elektryfikacji linii kolejowej nr 356 Poznań Wschód – Wągrowiec oraz linii nr 236 Rogoźno Wlkp. – Wągrowiec. RAK

Dla ekologii i kultury

Wśród wyróżnionych Laurem 25-lecia znalazł się m.in. inicjator konkursu Arkadiusz Błochowiak.

6 listopada w Sali Ziemi MTP odbyła się gala tegorocznej edycji konkursu „Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego”.

Nagrodzono 126 inicjatyw z obu kategorii. Pula przekazanych zwycięzcom nagród wyniosła milion złotych (pochodzących po połowie z samorządowego budżetu oraz z Wojewódzkiego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu).

Nagrody laureatom województwa Jacek Bogusławski, któremu towarzyszyli m.in. radni z sejmikowych komisji ochrony środowiska i kultury. Pełna lista docenionych przedsięwzięć (a także osób i podmiotów uhonorowanych Laurem 25-lecia z okazji ćwierćwiecza konkursu) znajduje się na www.umww.pl. ABO

Jak złapać w obiektywie nasze

Organizowany przez samorząd województwa konkurs fotograficzny od lat promuje walory turystyczne Wielkopolski, a jednocześnie

Prezentujemy dziesięć nagrodzonych i wyróżnionych zdjęć z VII edycji Konkursu Fotograficznego o Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego. To przedsięwzięcie jest organizowane przez regionalny samorząd co dwa lata (na zmianę z konkursem na najlepszą pracę magisterską z zakresu turystyki), pula nagród sięga w nim 15 tys. zł, a w ciągu 14 lat (7 edycji) zgłoszono już niemal 2700 zdjęć.

Obecnie uczestnicy przygotowują zestaw trzech fotografii w danej kategorii: „Zabytkowe obiekty”, „Atrakcje przyrodnicze”, „Wydarzenia”. Kapituła planuje jednak zmiany, a wśród propozycji znajdują się: zdjęcia z drona (zarówno obiekty architektoniczne, przyrodnicze, jak i wydarzenia), krajobrazy (chodzi o szerokie pejzaże, a nie pojedyncze – jak dotąd – obiekty, np. rośliny i zwierzęta), architektura (zarówno zabytkowa, jak i nowoczesna).

Które kadry zdobyły w tym roku uznanie jury? To między innymi rozlewiska Warty, widoki nad jezior i parków krajobrazowych, parowóz o zachodzie słońca czy relacje z historycznych rekonstrukcji.

Mimo że te obrazy są efektowne, kapituła nie zawsze wskazuje zwycięzców. Na przykład w kategorii „Zabytkowe obiekty” nie przyznano tym razem pierwszej nagrody. W kategorii „Atrakcje przyrodnicze” zwyciężył Bartłomiej Kończak, fotografujący rozlewiska Warty w okolicach wsi Gąsiorów i Ochle oraz łąkę maków w pobliżu wsi Grzegorzew. Pierwsza nagroda (oraz 2500 zł) w kategorii „Wydarzenia” przypadła z kolei Małgorzacie Kolasie za zdjęcia przedstawiające inscenizację rzemiosł i zajęć gospodarskich, wykonane w Wielkopolskim Parku Etnograficznym podczas imprezy „Pożegnanie lata”.

– Oglądanie Wielkopolski oczyma autorów fotografii jest niezwykle ciekawe. Na łamach „Monitora” pokazujemy tylko kilka zdjęć, a wszystkie docenione przez jury prace można obejrzeć na stronie internetowej www.fotokonkurs.wielkopolskie.pl – zachęca przewodniczący kapituły Tomasz Wiktor, dyrektor Departamentu Sportu i Turystyki w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu. **RAK**

Mateusza Olczaka wyróżniono w kategorii „Zabytkowe obiekty” za zdjęcie pokazujące m.in. Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu.

Grzegorzew: łąka makowa – to jedna ze zwycięskich fotografii Bartłomieja Kończaka w kategorii „Atrakcje przyrodnicze”.

regionalne atrakcje?

docenia tych, którzy w oryginalny sposób potrafią pokazać jego uroki. Co uchwycili w kadrze zwycięzcy?

Pawła Stobińskiego nagrodzono za kadr z parowozem w Nowej Wsi Mochy („Zabytkowe obiekty”).

Ujęcie z Kanału Obry autorstwa Huberta Mielnika wyróżniono w kategorii „Atrakcje przyrodnicze”.

Prace Piotra Gołębnika (na zdjęciu Potrzeznowo – Jezioro Włókna) także nagrodzono w kategorii „Atrakcje przyrodnicze”.

Arkadiusz Macios zdobył wyróżnienie w kategorii „Wydarzenia” za zestaw zdjęć ukazujących „Złotowski Piknik Historyczny”.

W kategorii „Wydarzenia” zwyciężyła Małgorzata Kolasa za zdjęcia pokazujące „Pożegnanie lata” w Dziekanowicach.

Łabędź sfotografowany przez Krzysztofa Tollasa w okolicach Piły zdobył uznanie jury w kategorii „Atrakcje przyrodnicze”.

Kadr z wyróżnionego zestawu Mariusza Malinowskiego z pikniku „Barwy historii” w Sierakowie („Wydarzenia”).

Ile było powstań wielkopolskich?

Przypominamy, w jakich insurekcjach w czasie zaborów braliśmy udział i które z nich zakończyły się sukcesem.

Marek Rezler

Przed kilkoma miesiącami doszło do nieporozumienia, wynikającego z nieprawidłowej interpretacji ministerialnego zarządzenia w sprawie domniemanego usunięcia Powstania Wielkopolskiego z programu nauczania historii w szkole. W poznańskiej telewizji odbyła się dyskusja na ten temat, połączona z wypowiedziami widzów na antenie. Jeden z nich, oburzony, stwierdził, że jest to niedopuszczalne, gdyż powstanie z lat 1918-1919 było „jedynym zwycięskim” zrywem Polaków w czasie zaborów. Zdawałoby się, że ten slogan dawno już zniknął z naszej świadomości, a jednak...

Dąbrowski po raz pierwszy...

Słowo „powstanie” jest często nadużywane, zwłaszcza gdy chodzi o zapatrywania oceniającego. Inna sprawa to ustalenie kryterium „zwycięskości”. Można stwierdzić, że najogólniej chodzi o to, by w wyniku spontanicznego lub ogłoszonego czynu zbrojnego cały kraj lub jego część przez pewien czas rządził się samodzielnie, by był niezależny. I nieważne, czy niepodległość trwała przez kilka czy kilkadziesiąt lat.

Wielkopolanie przez lata zaborów nie byli obojętni na wydarzenia rozgrywane się w całym kraju. Pewne elementy powstania narodowyzwoleńczego cechowały już konfederacja barska (1768-1772), która toczyła się w Wielkopolsce.

Warunki do wybuchu powstania pojawiły się tutaj na początku 1793 roku, gdy region zaczęły zajmować wojska pruskie, realizujące postanowienia II rozbioru Polski. W niektórych miejscowościach (m.in. w Kargowej i w Gnieźnie), wbrew otrzymanym rozkazom, pojedyncze oddziały wojska podjęły walkę. Niezręczne decyzje administracji pruskiej sprawiły, że już rok później, w sierpniu 1794 roku doszło w Wielkopolsce do wybuchu walk z zaborcą – w jednym czasie, na obszarze niemal całego zaboru. We wrześniu 1794 roku na ziemiach zaboru pruskiego wkroczył korpus wojsk polskich z generałem Janem Henrykiem Dąbrowskim na czele. Mimo początkowych sukcesów i zajęcia m.in. Bydgoszczy, wiadomość o tragicznym wyniku bitwy pod Maciejowicami zmusiła gen. Dąbrowskiego do powrotu. Jednak walki w Wielkopolsce toczyły się jeszcze w grudniu 1794 roku, gdy w Polsce centralnej panowała już cisza.

...drugi i trzeci

Jesienią 1806 roku zwycięski cesarz Napoleon postanowił zorganizować dywersję na tyłach walczących jeszcze wojsk pruskich. W rezultacie wieczorem 6 listopada 1806 roku do Poznania przybyli gen. J.H. Dą-

Powstanie z lat 1918-1919 nie było jedynym zwycięskim zrywem Wielkopolan w czasie zaborów.

browski i Józef Wybicki, wzywając do powstania zbrojnego i tworzenia polskich oddziałów. Prawdę mówił Bartek Prusak w „Panu Tadeuszu” Adama Mickiewicza, że w ciągu dwóch tygodni w Wielkopolsce nie było już ani jednego żołnierza pruskiego. Było to pierwsze zwycięskie powstanie narodowyzwoleńcze na ziemiach polskich czasu zaborów. Wiedział o nim Mickiewicz, nie wiedzą dziś... sami Wielkopolanie.

Trzy lata później, podczas wojny z wojskami austriackimi, po raz kolejny gen. Dąbrowski wraz z Wybickim organizowali w Wielkopolsce powstanie – tym razem przeciwko Austriakom. Powstanie, dodajmy, zwycięskie. W latach 1806-1809 Wielkopolanie mieli więc na swym koncie dwa czyny zbrojne uwieńczone sukcesem. Fakt, że Księstwo Warszawskie istniało zaledwie kilka lat, nie ma tu nic do rzeczy, ponieważ na losy tego państewka w gruncie rzeczy nie mieliśmy żadnego wpływu.

Wiosna nasza?

Lata 1830-1831 to powstanie listopadowe i regularna wojna polsko-rosyjska. Uczestniczyło w niej kilka tysięcy ochotników z Wielkopolski. W wyniku nieudanego powstania zrodził się potężny ruch zwany Wielką Emigracją, a na ziemiach zaboru pruskiego – ruch organicznikowski.

Był to specyficzny, początkowo typowy jedynie dla Wielkopolski model walki o niepodległość. Moment rozpoczęcia skutecznej walki zbrojnej nie był znany, zatem należało przygotować się intelektualnie, organizacyjnie i gospodarczo, uodpornić społeczność polską na działalność germanizacyjną i rusyfikacyjną, umocnić świadomość narodową, utworzyć struktury konkurencyjne dla zaborcy – by w odpowiednim momencie uderzyć raz, ale skutecznie. Twórcami tego kierunku działania byli głównie Wielkopolanie –

uczestnicy wojny polsko-rosyjskiej z 1831 roku.

Podkreślmy, że organicznicy wielkopolscy, mimo niechęci do wywoływania przedwczesnych powstań zbrojnych, nie uchylali się od udziału w walce, gdy ta już się rozpoczęła. Nieprzypadkowo to właśnie w tym regionie miał rozpocząć się zwycięski pochód zbrojny w trójzaborowym powstaniu, jakie planowali polscy konspiratorzy na przedwiosnie 1846 roku. Nawiasem mówiąc, było to jedyne powstanie w dziejach Polski, które swym zasięgiem miało objąć wszystkie trzy zabory równocześnie. Na wodza planowanego powstania wyznaczono Ludwika Mierosławskiego. Ostatecznie jed-

Hasłem o „jedynym zwycięskim” powstaniu Wielkopolanie mimowolnie zamiast podnieść rangę swego wkładu w odzyskanie niepodległości ojczyzny... obniżyli ją

nak nieudolność spiskowców, połączona ze zdradą, uniemożliwiła wykonanie tego planu, główni konspiratorzy znaleźli się w więzieniu, a w Poznaniu doszło jedynie do lokalnych potyczek. Do walki ruszyła tylko Galicja, niezorientowana w rozmiarach pogromu w Wielkopolsce; dziś w podręcznikach wydarzenia te określa się jako powstanie krakowskie.

Dwa lata później walka jednak u nas rozgorzała. Wielkopolska w okresie Wiosny Ludów była jedynym regionem na ziemiach polskich, w którym toczyła się miarę regularna wojna z wojskami pruskimi.

Na polach Brdowa

Kolejne powstanie z udziałem Wielkopolan to wydarzenia z lat 1863-

-1864 w Królestwie Polskim. Wielkopolska była w gruncie rzeczy jedynym pomostem łączącym walczący zabór rosyjski z Zachodem. Dlatego wyznaczono specjalnego przedstawiciela Rządu Narodowego na zabór pruski i dokonano podziału Wielkopolski według zasad przyjętych przez władze powstańcze. Z Wielkopolski ruszyło do powstania styczińskiego kilka tysięcy ochotników, wśród nich znaleźli się m.in. gen. Edmund Taczanowski, pułkownik Edmund Callier, Kazimierz Mielęcki, Franciszek Kopernicki, Józef Oxiński. Na polach Brdowa, Ignacewa, Pyzdr ginęli m.in. synowie zasłużonych organiczników poznańskich.

Okres między powstaniem styczińskim i wybuchem I wojny światowej w zaborze rosyjskim zaowocował powstaniem własnego programu organicznikowskiego, nazywanego tam pozytywizmem. W Poznańskim kontynuowano działalność sprzed dziesięcioleci, ale w miarę zbliżania się końca XIX wieku w regionie narastały nastroje niepodległościowe. A gdy w trakcie wydarzeń wojennych z lat 1914-1918 coraz bardziej widoczna była klęska państw centralnych, działalność niepodległościowa zaczęła nabierać konkretnych kształtów. Jesień 1918 roku przyniosła rozstrzygnięcia.

Wielkopolskie i śląskie

Przebieg Powstania Wielkopolskiego z lat 1918-1919 był już wielokrotnie omawiany. Zwróćmy jednak uwagę na fenomen funkcjonowania w tym czasie Wielkopolski jako oddzielnego państwa. Między grudniem 1918 roku i końcem

jawna. Obaj kolejni naczelni dowódcy wojsk powstańczych (Maciej Mielżyński „Nowina Doliwa” i Kazimierz Zenkter „Warwas”) byli Wielkopolanami. Oficerowie z Wielkopolski pełnili ważne funkcje kierownicze podczas trzeciego powstania śląskiego, wielu żołnierzy pochodziło też z nad Warty i Obry. Losy tego powstania były też zbliżone do walk prowadzonych w Wielkopolsce w początkach 1919 roku. A przede wszystkim powstanie to było zwycięskie.

Z powodu kompleksów

Sami Wielkopolanie w latach 1794-1921 mieli na koncie trzy samodzielnie wywalczone zwycięskie powstania (1806, 1809 i 1918-1919) oraz jedno wspólne ze Ślązakami – w 1921 roku. W latach 1794, 1830-1831 i 1863-1864 współpracowali z braćmi w zaborze rosyjskim, a w czasie insurekcji kościuszkowskiej chwycili za broń przeciwko własnemu, pruskiemu zaborcy. W 1846 roku uczestniczyli w przygotowaniach powstańczych, a dwa lata później prowadzili częściowo zwycięskie regularne walki. Trudno ten bilans określić mianem bierności i obojętności ze strony Wielkopolan, co często można usłyszeć w innych regionach kraju. Jeśli dodamy do tego skuteczność specyficznej, wielkopolskiej metody działania, pracy organicznej, musimy stwierdzić, że „najdłuższa wojna nowoczesnej Europy” (jak nazwał ją przed laty Stefan Bratkowski) była rozwiązaniem najbardziej słusznym i – co szczególnie ważne – najsukcesowniejszym.

Jak więc narodził się slogan o „jedynym zwycięskim” powstaniu? Był to efekt kompleksu, jaki stał się udziałem powstańców wielkopolskich – i to już w okresie międzywojennym. Skonfliktowana z władzami centralnymi, a duchowo przewodząca Wielkopolsce endecja odizolowała politycznie region od reszty kraju. W tej sytuacji powstańcy wielkopolscy byli traktowani znacznie gorzej od uczestników powstań śląskich, hallerczyków, dowborczyków, nie mówiąc już o legionistach. Na typpową dla każdego środowiska weteranów tromtadrację nałożyło się poczucie niezawinionej krzywdy, które było doskonałą pożywką dla legend i sloganów. Endecki charakter polityczny Powstania Wielkopolskiego odbił się też na pozycji uczestników tych walk na początku PRL. Rzucone w 1948 roku hasło o „jedynym zwycięskim” powstaniu – nośne, chwytliwe, dźwięczne dla wielkopolskiego ucha, trafiło na łamy gazet i na karty opracowań popularnonaukowych. Niby to miłe (coż, że nieprawdziwe), ale mimowolnie Wielkopolanie w ten sposób zamiast podnieść rangę swego wkładu w odzyskanie niepodległości ojczyzny... obniżyli ją, pozostawiając nie w cieniu, a w mroku własne wcześniejsze zwycięskie powstania. ■

Zrobiło wrażenie

Co samorząd województwa szykuje w związku z obchodami 106. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego?

Hasło „Zwycięstwo, które robi wrażenie!” towarzyszy obchodom 106. rocznicy wybuchu insurekcji z lat 1918-1919. Ich organizatorami są tradycyjnie samorząd województwa i Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego.

O zaplanowanym na 14 i 15 grudnia przy okazji świątecznego jarmarku na MTP miasteczku powstańczym pisaliśmy już przed miesiącem. A jak będą przebiegały główne uroczystości 27 i 28 grudnia?

Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego to czas zarezerwowany na wydarzenia w Poznaniu. Przed południem delegacje będą składać kwiaty na mogiłach najważniejszych osób związanych ze zrywem sprzed 106 lat oraz przy tablicach upamiętniających w mieście tamte wydarzenia. O 12.30 rozpocznie się msza św. w kościele farnym w intencji powstańców.

Zgodnie z tradycją kulminacyjnym punktem ob-

Specjalna instalacja na frontonie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu już od końca listopada przypomina o powstańczych wydarzeniach.

chodów będą uroczystości przy pomniku Powstańców Wielkopolskich, które rozpoczną się o symbolicznej godzinie 16.40, co zostanie podkreślone wyciem syren i biciem kościelnych dzwonów w mieście. Organizatorzy spodziewają się udziału kilkuset osób, a wszyscy chętni będą też mogli śledzić trans-

misję tego wydarzenia online na www.27grudnia.pl (pod tym adresem można również znaleźć wszystkie informacje dotyczące rocznicowych obchodów).

Wieczorem samorząd województwa ponownie (jak to bywało już w latach przedpandemicznych) zaprosi Wielkopolan na plac Wolno-

ści. O godzinie 18.30 wystąpi tam zespół Gospel Joy, który specjalnie na tę okazję przygotowuje repertuar związany z powstaniem, po czym kołędami i świątecznymi utworami przeniesie uczestników w jeszcze trwający czas Bożego Narodzenia. Gwiazdą wieczoru będzie natomiast (około godziny 19.30) Kasia Wilk. Dla miłośników nieco innych klimatów tego samego dnia o godzinie 19 w Auli UAM odbędzie się koncert „Leć, orle biały”, podczas którego Poznańskie Słowiki wykonają pieśni patriotyczne i najpiękniejsze kołedy.

28 grudnia to tradycyjnie czas obchodów warszawskich. Program jest podobny jak w poprzednich latach. W samo południe rozpocznie się msza św. w kościele oo. Dominikanów przy ul. Freta. O 13.30 odbędą się uroczystości przy Grobie Nieznanego Żołnierza, a po nich uczestnicy złożą wiązanki na powązkowskim Cmentarzu Wojskowym. ABO

Pancerniak na wystawę

Efektowne eksponaty mają zachęcić gości do wizyty w budowanym przez samorząd województwa muzeum.

Budują replikę wozu pancernego Ehrhardt M17 dla nowego Muzeum Powstania Wielkopolskiego.

– Siłą nowego muzeum i prezentowanej ekspozycji będą oryginalne artefakty. Na wystawie stałe znajdzie się ich blisko 2,5 tysiąca. Bardzo efektowne będą z pewnością eksponaty, które z uwagi na ich unikatowość czy wręcz niedostępność w oryginale będą musiały być pokazane jako wierne kopie. Do takich należą z pewnością wóz pancerny Ehrhardt M17, samolot Fokker czy prawdziwy postrach wrogów z okresu wojny polsko-bolszewickiej, lekki czołg produkcji francuskiej Renault FT-17 – podkreślił 6 listopada, podczas podpisywania umowy na replikę pierwszego z nich, Przemysław Ter-

lecki, dyrektor Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości.

Zlecenie wykonają fachowcy z Pracowni Renowacji Zabytków Techniki Militarnej w Wolsztynie – FHU Małgorzata Banaszyńska, którzy mają już spore doświadczenie w zakresie podobnych rekonstrukcji. Podczas prac przygotowawczych za pomocą specjalnego skanera zbadano jedyną istniejącą replikę Ehrhardta z Budzynia, co pozwoliło na opracowanie szczegółowej dokumentacji technicznej i stworzenie modelu 3D. Gwarantuje to wierne odtworzenie wozu, odwzorowanie detali i konstrukcji pojazdu. Budowa ma potrwać 10 miesięcy, a wóz powinien stanąć w muzeum pod koniec 2026 r. RAK

Szanowni Państwo,

my, współcześni Wielkopolanie, dumni spadkobiercy architektów polskiej niepodległości sprzed 106 lat bądźmy razem, by uczcić pamięć naszych Powstańców Wielkopolskich 1918-1919. 27 grudnia wspólnie oddajmy hołd naszym bohaterom. To nasze zobowiązanie wobec tych, którzy przelali krew i oddali życie w imię miłości do Ojczyzny.

Wspomnijmy też wcześniejsze pokolenia, które przygotowały podwaliny pod zwycięską wielkopolską insurekcję. To historia pisana marzeniami o wolnej Polsce. I realnym działaniem. Naszym zobowiązaniem jest zapewnić im wieczną pamięć.

Powstańcze dzieło jest wciąż aktualnym i mocnym przesłaniem. To my, współcześni, mamy zadbać o wolność dla nas i przyszłych pokoleń. Niech Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego będzie świętem radości i źródłem dumy dla nas i dla wszystkich Polaków. Niech nas wszystkich jednoczy i wzmacnia, bo tylko razem możemy budować dobrą i bezpieczną przyszłość.

M. Woźniak

Marek Woźniak

Marszałek Województwa Wielkopolskiego

POZNAŃ 27 grudnia 2024

- 11:15 Złożenie wiązanek na mogiłach gen. Stanisława Taczaka i płk. Wincentego Wierzejewskiego Cmentarz Zasłużonych Wielkopolan
- 12:30 Msza Święta w intencji Powstańców Wlkp. Fara Poznańska, ul. Gołębia 1
- 16:40 Uroczystość i złożenie wiązanek przy pomniku Powstańców Wlkp. Transmisja on-line na stronie 27grudnia.pl
- 18.30 Koncerty Gospel Joy i Kasi Wilk Plac Wolności

WARSZAWA 28 grudnia 2024

- 12:00 Msza Święta w intencji Powstańców Wlkp. kościół oo. Dominikanów, ul. Freta 10
- 13:30 Uroczystość i złożenie wiązanek przy Grobie Nieznanego Żołnierza
- 15:00 Złożenie wiązanek przy pomniku Powstańców Wielkopolskich i Śląskich Cmentarz Wojskowy, ul. Powązkowska 43/45

Organizator

Współorganizator

106. rocznica
wybuchu
Powstania
Wielkopolskiego

27grudnia.pl

facebook.com/27grudnia
instagram.com/27grudnia.pl

POLECAMY

KSIĄŻKA O DOKTORZE

Muzeum Okręgowe w Lesznie promuje książkę pt. „Doktor Jan Metziga. Suum cuique – każdemu swoje”. Na publikację złożyły się archiwalne pocztówki, fotografie, ryciny, mapy i obrazy z wizerunkami postaci i miejscowości związanych z osobą doktora i społecznika Jana Metziga. Autorem tekstów jest Dariusz Czwojdrak, koordynatorem projektu – Małgorzata Pietrzak, a skład i oprawę graficzną przygotowała Mirosława Korbańska.

SYLWESTER W OPERZE

„Wśród wielu obiegowych przekonań jest i takie, że jako ostatni dzień starego roku, taki nadchodzący cały rok. Jeśli zatem ma on być udany, pełen emocji, wzruszeń i uśmiechu – zapraszamy do gmachu po Pegazem. Gwarantujemy dobry nastrój i fajerwerki muzyki nie aż tak poważnej, jak mogłoby się wydawać...” – tak Teatr Wielki w Poznaniu zaprasza na koncert sylwestrowy, który rozpocznie się 31 grudnia o godz. 18.

ANECDOTY ZZA KULIS

Polski Teatr Tańca w Poznaniu zaprasza na kolejne w tym sezonie odsłony cyklu „Wybitni choreografowie polscy XX wieku”. Dyrektor naczelny polskich teatrów operowych, felietonista, popularyzator kultury, znawca polskiej opery i baletu Sławomir Pietras raz w miesiącu opisuje jedną z wybitnych postaci polskiej sceny tańca, przyglądając się jej przez pryzmat przełomowych dokonań, wspomnień, historii zza kulis czy barwnych anegdot. 14 grudnia będzie mowa o Stanisławie Miszczyku, a 4 stycznia – o Eugeniuszu Pałińskim.

RAK

Wypędzeni upamiętnieni

W Poznaniu odsłonięto nowy pomnik, który powstał m.in. dzięki pomocy finansowej samorządu województwa.

5 listopada, w 85. rocznicę pierwszych uwieńczeń w niemieckim obozie przesiedleńczym przy Głównej w Poznaniu, uroczyste odsłonięto w stolicy regionu pomnik poświęcony Wielkopolanom wypędzonym w czasie II wojny światowej.

Stanął on w parku Karola Marcinkowskiego, przy zbiegu ulic Powstańców Wielkopolskich i Towarowej. Monument – stworzony według koncepcji pracowni prof. Karola Bady – ma formę płaskorzeźby, przedstawiającej sylwetki ludzi w różnym wieku, słoczonych na małym obszarze.

Organizatorami listopadowej uroczystości byli miasto Poznań, poznański oddział IPN oraz Komitet Organizacyjny Budowy Pomnika Wypędzonych Wielkopolan w czasie II wojny światowej. Samorząd województwa reprezentowali podczas wydarzenia wicemarszałek Wojciech Jankowiak i wiceprzewodnicząca sejmiku Agnieszka Wiśniewska.

FOT. ARCHIWUM UMWW

Według autorów koncepcji pomnika, ma być on próbą pokazania dwóch zjawisk: stanu psychicznego osób, które w jednej chwili muszą opuścić swój dom, a także koszmaru wypędzenia i umieszczenia ludzi w zatłoczonych wagonach towarowych.

– Wypędzenia do Generalnego Gubernatorstwa były jedną z brutalnych form eksterminacji ludności Wielkopolski w czasie II wojny światowej i objęły według różnych szacunków

od 400 tysięcy nawet do miliona osób. Dlatego ogromnie cieszy mnie, że ofiary tej formy terroru hitlerowskich Niemiec zyskały godne upamiętnienie w stolicy regionu – podkreśla wicemarszałek

Wojciech Jankowiak. I przypomina: – Samorząd Województwa Wielkopolskiego przyczynił się do powstania pomnika, przekazując na ten cel 400 tysięcy złotych.

ABO

O wojnie w Szreniawie

Z muzealnikami spotkał się w Szreniawie wicemarszałek Wojciech Jankowiak.

Członkowie Stowarzyszenia Muzealników Polskich spotkali się na swoim zjeździe w poznańskiej Szreniawie.

W obradach wzięli udział przedstawiciele niemal 50 tego typu instytucji z całego kraju. Dyskutowali między innymi o tworzeniu narracji opowiadających o dziejach Polski z perspektywy ludowej oraz o zabezpieczeniu zbiorów w przypadku zagrożenia wojennego.

W otwarciu zjazdu 21 listopada uczestniczyli m.in. minister kultury Hanna Wróblewska i wicemarszałek Wojciech Jankowiak, który przybliżył zebranym profil instytucji, którymi opiekują się władze regionu.

– Samorząd województwa to między innymi to niezwykle miejsce, w którym się znaj-

dujemy, czyli Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie, jedna z niewielu tego typu i tak bogatych w eksponaty placówek. To także cztery muzea okręgowe w dawnych miastach wojewódzkich – Kaliszu, Pile, Koninie i Lesznie, muzea martyrologiczne i poznańskie Muzeum Archeologiczne. A że stąd nasz ród, tu zaczęła się nasza historia, możemy poszczycić się Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie – wymieniał Wojciech Jankowiak. – W ostatnim czasie ogromną wagę przywiązujemy również do powstającego Muzeum Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu, instytucji, którą tworzymy przy znacznym udziale finansowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

FOT. MARIOLA JOZWIKOWSKA

Nowy władca Lednicy

25 listopada w siedzibie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy odbyła się uroczystość mianowania nowego dyrektora tej podległej samorządowi województwa instytucji.

Decyzję zarządu województwa o powołaniu na trzyletnią dyrektorską kadencję Andrzeja Kowalczyka ogłosił zgromadzonym dyrektor Departamentu Kultury UMWW Włodzimierz Mazurkiewicz. Podziękował jednocześnie Markowi Krężałkowi za wieloletnią współpracę i pełnienie obowiązków dyrektora lednickiej placówki w trudnym okresie po nagłej śmierci prof. Andrzeja Marka Wyrwy. Odczytał również list z życzeniami powodzenia dla nowego szefa muzeum od marszałka Marka Woźniaka.

– W tych najbliższych latach ważne dla nas będzie dokończenie inwestycji, które rozpoczęto w roku 2018. Dotyczą one przede wszystkim wystawy stałej, której otwarcie planujemy na koniec roku 2025 albo na początku roku 2026 – zapowiedział Andrzej Kowalczyk. Wskazał też na wyzwania związane z przyszłorocznymi obchodami 50-lecia Wielkopolskiego Parku Etnograficznego w Dziekanowicach.

Andrzej Kowalczyk jest doktorem nauk humanistycznych w zakresie archeologii, menedżerem kultury, dotąd pracował na stanowisku kierownika oddziału Wczesnopiastowska Rezydencja na Ostrowie Lednickim. Ma na swoim koncie udział w wielu badaniach archeologicznych, w tym również podwodnych.

ABO

Andrzej Kowalczyk (z lewej) odebrał gratulacje od Włodzimierza Mazurkiewicza.

POLECAMY

OPOZYCJA W PRL

19 grudnia o godz. 17 w siedzibie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk przy ulicy Mielżyńskiego odbędzie się wykład pt. „Opozycja polityczna w Poznaniu w latach 1976-1980”. Prelekcję wygłosi prezes PTPN i wykładowca Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu Filip Kaczmarek. Projekt cyklu wykładów otwartych został objęty patronatem honorowym marszałka województwa.

KONCERT ŚWIĄTECZNY

Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu zaprasza 10 stycznia na koncert noworoczny pt. „JAZZY CHRISTMAS”. W nowatorskich i jazzowych aranżacjach znanych utworów świątecznych zaprezentują się przedstawiciele młodego pokolenia artystów jazzowych w składzie: Leon Jakubek, Ania Laskowska, Wojciech Lubczyński, Julian Maziarz, Andrzej Frydtko. Muzykom będzie towarzyszyć Arkady Ptak – ceniony basista, kontrabasista, kompozytor i aranżer.

W PODRÓŻ DO ŚREDNIOWIECZA

Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie przygotowało wystawę czasową pt. „Rekowiecze. Wczesne w replikach”, czynną do 22 czerwca 2025 roku. Jak wyglądała codzienność naszych przodków? Czym się zajmowali i jak żyli? Wystawa zabierze nas w podróż do Europy Środkowej IX-XI wieku. Organizatorzy zapewniają, że dzięki wiernym rekonstrukcjom przedmiotów codziennego użytku oraz strojów pocujemy klimat małej średniowiecznej osady, poznamy życie dawnych chłopów, rzemieślników, podróżników i wojowników.

RAK

Wielkopolska Wieś Europejska

Ponad 3500 osób wzięło udział w spotkaniach podsumowujących 20 lat obecności naszej wsi w UE.

Uczestnicy forum „Wielkopolska Wieś Europejska” w Grodzisku Wielkopolskim.

Spotkanie w powiecie złotowskim odbyło się 26 listopada w Józefowie w gminie Złotów.

W październikowym wydaniu „Monitora” podsumowaliśmy bilans dwóch dekad obecności wielkopolskich obszarów wiejskich we wspólnocie europejskiej. Wieś zmieniła się diametralnie i zesząd słycać głosy, że są to zmiany idące w dobrym kierunku.

Okazją do bliższego zapoznania się z wymiernymi efektami działań zrealizowanych przy udziale funduszy europejskich na terenach wiejskich były – zorganizowane z inicjatywy wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego – fora pn. „Wielkopolska Wieś Europejska”.

– Województwo wielkopolskie skutecznie wykorzystuje fundusze z Unii Europejskiej. Wiemy, jak to robić, bo mamy za sobą już 20 lat doświadczenia wynikającego z wdrażania dwóch pełnych perspektyw budżetu unijnego. W tym okresie obszary wiejskie naszego regionu wsparto kwotą przekraczającą 2 miliardy złotych. Dzięki temu beneficjenci zrealizowali ponad 7600 projektów – podkreśla Krzysztof Grabowski.

Organizatorem spotkań, które odbyły się w każdym z 31 powiatów, było Wielkopolskie Samorządowe Centrum Rozwoju Wsi w Sielinku. Do współpracy merytorycznej

przy realizacji przedsięwzięcia zaangażowano również Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu oraz 30 lokalnych grup działania, mających swoje siedziby w naszym regionie.

Uczestnicy forów mieli możliwość poznania projektów, które wsparto ze środków europejskich w ich małych odczynach. Przekrój dofinansowanych zadań jest bardzo szeroki: od wielomilionowych inwestycji dotyczących melioracji lub scalania gruntów, poprzez inwestycje wodno-kanalizacyjne, drogowe, budo-

Obszary wiejskie naszego regionu wsparto kwotą przekraczającą 2 mld zł. Dzięki temu beneficjenci zrealizowali ponad 7600 projektów

wę lub modernizację świetlic wiejskich, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, aż po projekty wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Warto zwrócić też uwagę na szereg działań z zakresu promocji dziedzictwa kulturowego i kulinarnego wielko-

polskiej wsi, które udało się wesprzeć dzięki funduszom w ramach inicjatywy LEADER oraz pomocy z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Podsumowaniu efektów dotychczas zrealizowanych przedsięwzięć towarzyszyła też zapowiedź naborów wniosków, które już wkrótce

ogłoszą lokalne grupy działania w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

– Środki z kolejnej perspektywy finansowej są szansą na realizację wielu nowych i potrzebnych projektów na obszarach wiejskich naszego województwa. Fora „Wielkopolska Wieś Europejska” pokazały, że w społecznościach lokalnych drzemie olbrzymi potencjał, który można wykorzystać, dbając o dalszy zrównoważony rozwój wielkopolskiej wsi – podsumowuje Izabela Mroczek, dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWW.

Otwarto nową salę sportową w Siemianicach

15 listopada odbyło się uroczyste otwarcie sali sportowej w Szkole Podstawowej im. Szembeków z Siemianic w Siemianicach w gminie Łęka Opatowska (powiat kępiński).

Inwestycja, której koszt przekroczył kwotę 8,5 miliona złotych, to efekt skutecznych starań miejscowej gminy o pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowych i przykład na to, jak komplementarnie można wykorzystać dotacje krajowe i unijne. W tym przypadku zdecydowana większość, bo blisko 7 milionów złotych, pochodzi ze wsparcia, jakie gmina otrzymała z budżetu państwa, ale warto odnotować, że skorzystano tutaj również z dofinansowania w ramach Programu

Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

– Gmina Łęka Opatowska pozyskała fundusze unijne z PROW 2014-2020 w maksymalnej kwocie 5 milionów złotych z przeznaczeniem na budowę kanalizacji sanitarnej, łączącej Szalonkę i Siemianice. Udało się skanalizować również część Siemianic oraz zmodernizować stację uzdatniania wody w Mariance Siemieńskiej. Projekt obejmował też montaż dwóch zbiorników na wody opadowe. Jeden z nich znajduje się przy nowo wybudowanej sali sportowej w Siemianicach – mówi wójt Adam Kopis.

W wyniku przeprowadzonej inwestycji istniejący budynek

Uczniowie szkoły w Siemianicach mogą korzystać z nowoczesnej bazy dydaktyczno-sportowej.

szkoły podstawowej został rozbudowany o salę gimnastyczną wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym oraz blokiem dydaktycznym, składającym się z dwóch klas lekcyjnych wyposażonych w pracownię (językową i techniczno-informatyczną). Pobudowano także łącznik do istniejącego budynku.

Sala gimnastyczna ma podłogę z wykładziną sportową na konstrukcji drewnianej z boiskami do gry w siatkówkę, koszykówkę i piłkę ręczną. Została też wyposażona w trybuny, ściankę wspinaczkową oraz podnoszoną kotarę, umożliwiającą wydzielenie dwóch stref do gry i ćwiczeń. Na ścianach i sufitach zamontowano płyty akustyczne.

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Stronę redaguje Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 626 60 00, fax 61 626 60 04, e-mail: dow.sekretariat@umww.pl, www.dprow.umww.pl

Na badania, zdrowie i ekoinicjatywy

Przełom roku to również dobry czas na pozyskanie dotacji z Funduszy Europejskich dla Wielkopolski. Oceń swoje szanse.

Przed szansą na pozyskanie unijnego grantu staną ponownie reprezentanci sektora badawczo-rozwojowego. Ogłoszono właśnie konkurs na inwestycje w infrastrukturę B+R. Do podziału jest 100 mln zł. Z tych pieniędzy można zrealizować kompleksowe i modułowe projekty dostosowane do potrzeb przedsiębiorców, przy czym moduł B+R jest obligatoryjny. Wnioski można składać do 17 stycznia 2025 r.

Do końca stycznia 2025 r. można z kolei aplikować w konkursie na projekty z obszaru e-zdrowia czy e-kultury. Wnioski mogą dotyczyć wsparcia rozwoju i poprawy jakości i dostępności e-usług. Innym ważnym zagadnieniem jest cyberbezpieczeństwo.

Problematyka ochrony zdrowia, ale w wymiarze infrastrukturalnym, jest rów-

Można pozyskać dotacje na inicjatywy zdrowotne i badawcze, takie jak choćby robot da Vinci (z lewej) czy centrum kreacji w poznańskim eNStudios (z prawej).

niez głównym zagadnieniem innego konkursu. Tym razem o wsparcie mogą ubiegać się m.in. pomysłodawcy inwestycji służących odwracaniu piramidy świadczeń, polegające na rozwoju opieki jednodnia oraz zwiększaniu roli

ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Termin składania wniosków upływa 10 stycznia 2025 r.

31 stycznia 2025 r. to również ostatni dzień dla samorządów tworzących dwa ZIT-y: poznański i kalisko-ostrowski.

Mogą one aplikować w konkursach dotyczących mobilności miejskiej. Natomiast do końca roku miasto Poznań ma czas na zgłoszenie się po dotację unijną (z puli ZIT) na rozbudowę i unowocześnienie systemu PEKA.

Najbliższe tygodnie to również ważny czas dla samorządów tworzących ZIT-y na obszarach miejskich Leszna, Gniezna, Konina oraz Koła i Turku. Będą mogły one aplikować o fundusze na projekty z obszaru edukacji przedszkolnej i zawodowej.

Także lokalne grupy działania cały czas ogłaszają swoje konkursy dotacyjne (z puli EFRR) – dlatego warto śledzić ich strony. Ponadto trzy LGD mogą aplikować po środki na organizację w przyszłości na swoim terenie konkursów grantowych na aktywizację społeczną osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Oprócz tego 16 grudnia rozpocznie się przyjmowanie wniosków na rozwój energetyki odnawialnej. Tym konkursem powinny zainteresować się podmioty, które zamierzają realizować projekty dotyczą-

ce technologii OZE, cechujące się niewystarczającą dojrzałością technologiczną, wyższym ryzykiem lub niższą rentownością. Mogą one dotyczyć m.in. magazynów energii, inwestycji obejmujących rozwój technologii, produkcji, przesyłu i wykorzystania gazów zdekarbonizowanych (np. innowacyjne projekty wodorowe), projektów pilotażowych i demonstracyjnych w zakresie infrastruktury zeroemisyjnej (obiekty usług publicznych).

Aż do 28 marca przyjmowane są wnioski na projekty rewitalizacyjne. Z kolei na kwiecień zaplanowano konkurs ogólny dla rozwoju zrównoważonej mobilności miejskiej. W obydwu naborach do podziału jest 290 mln zł z UE.

Więcej szczegółów o tych konkursach można znaleźć na stronie funduszeue.wielkopolskie.pl w zakładce „Ogłoszenia i wyniki naborów”. MARK

Kto otrzyma dotacje z UE?

W ostatnich tygodniach zarząd województwa, który zarządza programem Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, wybrał do dofinansowania projekty z wielu różnych dziedzin.

Rekordowym zainteresowaniem cieszył się nabór w zakresie infrastruktury społecznej. Wpłynęło 12 wniosków, a pieniędzy unijnych (ponad 19 mln zł) wystarczyło tylko dla trzech inicjatyw. Zasiła one modernizację budynku stowarzyszenia ETAP, w którym powstanie Centrum Integracji Społecznej. Na rozwój tego typu infrastruktury postawiono także w dawnym szpitalu siostr elżbietanek przy ul. Łąkowej w Poznaniu. Z kolei w powiecie kościańskim zostanie wybudowany (wraz z wyposażeniem) dzienny ośrodek dla osób z niepełnosprawnościami – Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śmiglu.

Fundusze europejskie pomogą też w rozbudowie zespołu budynków dawnego szpitala dziecięcego przy ul. Nowowiejskiego w Poznaniu, gdzie powstanie m.in. siedziba Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Z kolei nowe nasa-

Projekty parasolowe OZE cieszyły się w perspektywie 2014-2020 dużym zainteresowaniem. Na zdjęciu przykład instalacji w gminie Kościan.

dzenia i tereny zielone (choć nie tylko) pojawią się wkrótce na terenie powiatu ostrowskiego (beneficjentem jest gmina Przygodzice) i Pleszewa.

Ważny ekoprojekt będzie realizowany we wschodniej Wielkopolsce. Ponad 3300 gospodarstw domowych z 13 gmin instaluje w swoich domach ponad 4300 instalacji odnawialnych źródeł energii w ramach projektów parasolowych dofinansowa-

nych z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Będzie to najczęściej fotowoltaika wraz z magazynami energii, panele solarne oraz pompy ciepła, których łączna zainstalowana moc wyniesie prawie 20MW. Wielkość redukcji emisji CO₂ założona w tych projektach to ponad 24 tys. ton CO₂. Pierwszych efektów tych działań możemy spodziewać się w połowie przyszłego roku. MARK

Równe szanse w pracy

Fakty są niezaprzeczalne! Kobiety zarabiają mniej od mężczyzn, są też mniej aktywne zawodowo. Aby choć trochę zmienić te tendencje, warto skorzystać z funduszy europejskich.

Średnie godzinowe wynagrodzenie kobiet w Unii Europejskiej jest o prawie 13 proc. niższe od płacy mężczyzn. W Polsce różnica jest nieco niższa i wynosi 4,5 proc. Wyniki badań są jednak mylące. Badacze nierówności na rynku pracy wolą posługiwać się danymi, które uwzględniają istotne dla wynagrodzeń cechy pracowników (np. wiek, zawód, doświadczenie, wykształcenie, sytuacja rodzinna) i cechy miejsca pracy (stanowisko, sektor, forma zatrudnienia, typ i wielkość pracodawcy). Tak liczona różnica w poziomie płac mężczyzn i kobiet wynosi w Polsce, według różnych szacunków, od 12 do nawet 20 proc.

Kobiety, choć statystycznie lepiej wykształcone, częściej szkolące się i lepiej radzące sobie z miękkimi kompetencjami, nadal są mniej aktywne zawodowo od mężczyzn. W wielkopolskich rejestrach

Z danych wynika, że aż 80 proc. stanowisk prezesów i 75 proc. członków zarządu zajmują mężczyźni.

urzędów pracy dominują kobiety. Pod koniec września 2023 roku udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 59 proc.

***
Rok temu w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 po raz pierwszy w historii zorganizowano konkurs, który miał na celu powstrzymanie niekorzystnych tendencji w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn. Wybrano do dofinansowania ponad 30 projektów z różnych części regionu.

Właśnie rozpoczęła się druga odsłona tego naboru. Wnioski przyjmowane będą do 10 stycznia 2025 roku. Po-

dobnie jak rok temu, chodzi w nim o wzmocnienie równości szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, przełamywanie stereotypów związanych z płcią, zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy. Z dotacji można opłacić m.in. szkolenia i warsztaty, kampanie i wszelkiego rodzaju doradztwo, konsultacje indywidualne oraz wsparcie grupowe.

Projekty będą realizować zarówno samorządy, jak i organizacje społeczne oraz partnerzy społeczni czy przedsiębiorstwa. Do podziału są 53 mln zł (w tym ponad 37 mln zł UE, resztę zapewnia budżet państwa). MARK

Liczy się każde dziecko

Fundusze europejskie dla uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele aż 34 podmiotów: beneficjenci i partnerzy projektów, prowadzący placówki oświatowe.

Projekty z zakresu edukacji włączającej pierwszy raz będą wspierane z programu regionalnego. Skierowane są do dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi lub uczniów z niepełnosprawnościami (zarówno ruchowymi, jak i intelektualnymi). To inwestycje mające na celu niwelowanie barier architektonicznych, edukacyjnych i społecznych, tak aby każde dziecko mogło się rozwijać i brać pełnoprawny udział w życiu szkoły.

Są potrzeby...

– Wsparcie otrzymają uczniowie o wyjątkowych potrzebach – zwraca uwagę wice-marszałek Wojciech Jankowiak, który 26 listopada był

w UMWW gospodarzem konferencji inauguracyjnej realizację 27 projektów z zakresu edukacji włączającej. – Pomocą będzie objętych ponad 4 tys. dzieci. Oprócz tego z efektów projektu skorzysta 2 tys. pedagogów, nauczycieli, opiekunów, rodziców czy innych osób zaangażowanych w działania związane z edukacją włączającą.

Będą też organizowane zajęcia specjalistyczne, np. logopedyczne, psychologiczno-pedagogiczne czy dydaktyczno-wyrównawcze. Nie zabraknie działań, które mają na celu walkę ze stereotypami i zapobiegają dyskryminacji, m.in. wobec uczniów z niepełnosprawnościami.

Projekty z zakresu edukacji włączającej zakładają

też zatrudnienie dodatkowego personelu, tj. asystentów dzieci, którzy wspierali by uczniów tak podczas lekcji, jak i na przerwach. Zatrudnieni zostaną też pedagodzy specjaliści oraz pomoce nauczyciela.

Na wsparcie w ramach funduszy europejskich na edukację włączającą może liczyć również kadra placówek oświatowych. W ramach projektów organizowane będą szkolenia, kursy czy studia podyplomowe podnoszące kompetencje nauczycieli oraz pozostałego personelu w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami. Poprawi się także dostępność architektoniczna budynków dla osób z niepełnosprawnościami.

...oraz pieniądze

Łączna wartość projektów to ponad 68 mln zł, z czego niemal 48 mln zł wyniosło dofinansowanie z funduszy europejskich. Pozostałą część finansuje budżet państwa (około 13 mln zł) i beneficjenci.

To nie koniec rozwoju edukacji włączającej w Wielkopolsce. Nabór na dofinansowanie cieszył się dużym zainteresowaniem, w związku z tym zarząd województwa podjął decyzję o zwiększeniu kwoty środków na dofinansowanie dla kolejnych 21 projektów. Łącznie z marszałkowskich funduszy unijnych na ten cel zostanie przeznaczonych 111,4 mln zł, co oznacza, że będzie można zrealizować aż 48 projektów.

MARK

Fundusze Europejskie na skróty

► **Poznań:** rozbudowany zostanie Zespół Szkół Budowlano-Drzewnych. Uczniowie szkoły na Raszynie zyskają przestrzeń, w której będą zdobywali wiedzę i praktyczne umiejętności zawodowe w nowych salach warsztatowych wraz z niezbędnym zapleczem. Łączna powierzchnia nowej infrastruktury to 600 metrów kw. Uczniowie będą mogli w przyszłości uczestniczyć w praktycznych zajęciach w zakresie trzech branż: architektury krajobrazu, wykończenia wnętrz oraz budowlanej. Projekt uzyskał dofinansowanie z UE.

► **Gniezno:** dwanaście tysięcy dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych powiatu gnieźnieńskiego skorzysta z bezpłatnych zajęć w Centrum Nauki Stolica eXperymentu w Gnieźnie. Wszystko dzięki pozyskanemu unijnemu dofinansowaniu. Miasto Gniezno wspólnie z gminami: Trzemeszno, Czarniejewo, Kiszkowo, Witkowo, Gniezno, Łubowo, Niechanowo, Kłeczek, Mieliszyn i powiatem gnieźnieńskim realizuje projekt polegający na wsparciu rozwoju edukacji. Celem jest, by uczniowie szkół podstawowych mogli rozwijać swoje kompetencje cyfrowe, poznali podstawy programowania i kodowania, zapoznali się z drukiem 3D, rozwijali swoją kreatywność i kompetencje komunikacyjne. Jednocześnie, by byli coraz bardziej świadomi cyberzagrożeń. Projekt będzie realizowany do sierpnia 2027 r.

► **Dla liderów:** stabilne finanse, mocny zespół, skuteczna promocja czy silna organizacja? Zdecyduj, w jakim obszarze ma się rozwijać twoja organizacja. Właśnie rozpoczęła się realizacja programu „Kierunek rozwój”, czyli unikatowego w skali Wielkopolski programu strategicznego rozwoju i budowy potencjału organizacji pozarządowych. „Kierunek rozwój” to program skrojony dla NGO – oferuje pomoc w usprawnieniu zarządzania organizacją, opracowaniu nowych strategii działania, tworzeniu solidnych podstaw finansowych czy wdrożeniu planu budowy zespołu. Program jest finansowany z funduszy europejskich, a po szczegóły odsyłamy na stronę www.pisop.org.pl.

FOT. PISOP.ORG.PL

„Funduszowy Oskar” dla Wielkopolski

Mamy to! Wielkopolska za realizację spotu z okazji 20-lecia Polski w UE otrzymała wyróżnienie na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym EnergaCamerimage 2024 w Toruniu.

„20 lat Wielkopolski w UE” – to nazwa filmu docenionego przez jury festiwalu. Rywalizował on w konkursie „Fundusze Europejskie w kadrze”, który ma na celu promować oraz pokazywać projekty zmieniające życie mieszkańców. To one przyczyniły się do rozwoju różnych obszarów życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego.

Rozstrzygnięcie nastąpiło 21 listopada w Toruniu, a statuetkę z rąk znanej aktorki Katarzyny Figury odebrali pracownicy Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu.

Podczas piętnastej edycji konkursu produkcja z Wiel-

Spot z Wielkopolski zdobył w Toruniu wyróżnienie.

kopolski (w kategorii filmu do 3 minut) rywalizowała z czterema innymi województwami i jednostkami zajmującymi się wdrażaniem funduszy europejskich.

– Jakość wyprodukowanych spotów była na najwyższym poziomie: zarówno pod

względem scenariuszy, ujęć filmowych, jak i całej produkcji – podkreślali członkowie jury, specjaliści branży filmowej, kreatywnej i marketingowej.

Nie zabrakło także przedstawiciela Komisji Europejskiej, Pawła Olechnowicza,

który mówił: – Polska najlepiej w całej Europie promuje fundusze unijne. To zasługa dobrze przygotowanych urzędników, najwyższej klasy specjalistów od promocji.

Głównym bohaterem wyróżnionego spotu jest 50-letni Stanisław Wielkopolski – przedsiębiorca, człowiek sukcesu, który w niekonwencjonalny sposób pokazuje, jak fundusze europejskie przez 20 lat zmieniły nasz region. Ponadto opisuje, z jakimi mierzyl się wyzwaniami i kogo spotkał na swojej drodze w czasie rozwijania kariery.

Kto oglądał seriale „1670” lub „The Office”, z pewnością nie pożałuje. To nie lśniąca reklama, a paradokument, w którym również kamera gra rolę. Film można obejrzeć na kanale YT Fundusze Europejskie dla Wielkopolski. MARK

► **Rychwał:** na terenie gminy powstaną trzy ogrody deszczowe. Inwestycja obejmie budowę małej architektury, altany, siłowni plenerowej oraz placu zabaw w miejscowościach Grochowy, Święcia i Rychwał. Projekt zakłada także przebudowę kanalizacji deszczowej przy ul. Polnej w Rychwale. Realizację tych inwestycji przewidziano na lata 2025-2026. Dzięki nim tereny po byłych bazach kółek rolniczych zyskają nowy wygląd, oczywiście z korzyścią dla środowiska i mieszkańców. Dofinansowanie z UE na ten cel to ponad 1 mln zł.

► **Czarniejewo:** miejscowe centrum wsparcia seniorów oferuje osobom starszym (w pierwszej kolejności samotnym, niepełnosprawnym i prowadzącym jednoosobowe gospodarstwo) ciekawe usługi społeczne. Pierwsza z nich to złota rączka, a więc nieodpłatna pomoc w drobnych naprawach domowych, wykonywanych w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Z kolei takśówka dla seniora oferuje usługi transportowe dla osób mających trudności z samodzielnym poruszaniem się komunikacją publiczną. W ramach projektu realizowane są przejazdy do 40 km od miejsca zamieszkania dla osoby ubiegającej się o pomoc (np. do urzędu lub na wizytę w placówce medycznej). MARK

PODPATRZONE

FOT. ARTUR BOIŃSKI

Jak pokazuje podpatrzona przez nas na jednym z niedawnych posiedzeń komisji sytuacja, sprawowanie funkcji dyrektora Kancelarii Sejmiku wymaga posiadania wielorakich umiejętności. Czasami trzeba być także supernianią dla dzieci radnych! A tak na marginesie – czy tylko nam ten obrazek skojarzył się z drukowanymi kiedyś przez gazety w okolicach sylwestra rysunkami, na których to stary rok odchodzi, a nowy przychodzi?

PODSŁUCHANE

Jakimś trafem w trakcie listopadowych obrad sejmikowych komisji kilkakrotnie dyskutowano o karierze zawodowej Filipa Żelaznego, przewodniczącego Komisji Rewizyjnej...

Komisja Zdrowia i Bezpieczeństwa Publicznego debatuje o braku lekarzy na rynku. Filip Żelazny porównuje tę sytuację do istniejącej niegdyś wśród radców prawnych (ten fach wykonuje radny): – Żeby wejść do tego zawodu, trzeba było mieć radcę w rodzinie, najlepiej w dwóch pokoleniach.

– A ty miałeś? – wrywa się, uczestniczący w obradach, dyrektor kaliskiego szpitala (i od lat polityczny oponent Żelaznego) Radosław Kołaciński.

– No właśnie nie – odpowiada radny PiS.

– Ale zapisałeś się do partii i jakoś poszło? – puentuje dyrektor, wywołując powszechny śmiech w sali.

Wątek kariery powraca na Komisji Statutowej, opiniującej zmiany w uchwale o utworzeniu młodzieżowego sejmiku.

– Dawno temu, państwo pewnie nie pamiętacie, gdy w Wielkopolsce obowiązywał jeszcze podział na stare województwa, byłem marszałkiem... parlamentu młodych województwa kaliskiego – wspomina z rozrzewaniem Filip Żelazny.

– To brzmi trochę jak socjotechnika! Gdyby szykowały się u nas zmiany w zarządzie województwa, to mamy kolegę, który jest gotowy, bo mówi: byłem już marszałkiem – podsumowuje z uśmiechem szef komisji Piotr Trybek.

FOT. ARTUR BOIŃSKI

Filip Żelazny (pierwszy z lewej) i Radosław Kołaciński (pierwszy z prawej) podczas posiedzenia komisji zdrowia.

PORADZONE

FOT. PIOTR RATAJCZAK

Sami nie wiemy, jak przez kilka miesięcy dawaliśmy sobie radę bez rad naszej rady! Ale teraz już będzie lepiej. W listopadzie odbyło się bowiem inauguracyjne w obecnej kadencji posiedzenie Społecznej Rady Programowej „Monitora”. Nazwiska jej członków drukujemy zawsze poniżej, teraz – z okazji inicjacji radzenia – uwiecznimy też i rozpowszechnimy ich wizerunki...

NADEŚLANE

Dawno nie relacjonowaliśmy tu licznej korespondencji, jaką przesyłają do nas (tak myślimy o tych miłych nadawcach) czytelnicy. A otwarcie skrzynki mailowej niemal co dnia przynosi nowe zaskoczenia, jak poniżej...

„Przesyłam Ci tę wiadomość, modląc się, aby dotarła do Ciebie cała i zdrowa. Uprzejmie potwierdź własność swojego adresu e-mail. Został on losowo wybrany po elektronicznym losowaniu Spinballa w celu otrzymania darowizny w wysokości \$1, 300, 000.00 dolarów. Philomena Hilliard”.

Droga Philomeno, mamy dla Ciebie doskonałe wieści: Twoje modlitwy zostały wysłuchane, bo wiadomość dotarła do nas cała i zdrowa!

MONITORUJEMY RADNYCH

Henryk Drzewiecki:

Parówki i polityka

FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

- ▶ **Lubię to zdjęcie, bo... jest na nim syn, moja duma!** A T-shirt, który mam na sobie, to prezent od syna na Dzień Ojca.
- ▶ **Najprzyjemniejszy moment w pracy radnego to...** skuteczność w rozwiązywaniu problemów wyborców.
- ▶ **A najgorsze w tej robocie są...** częste i w większości niepotrzebne spory z opozycją.
- ▶ **Gdy jadę na sesję sejmiku, to...** jestem do niej dobrze przygotowany.
- ▶ **W sali sesyjnej najbardziej brakuje mi...** naturalnego światła i roślin.
- ▶ **Gdyby komisje znów mogły obradować online...** Wolę obradować na żywo.
- ▶ **Możemy być dumni z Wielkopolski, ponieważ...** słyniemy z gospodarności, pracowitości i porządku.
- ▶ **Gdy słyszę „mała ojczyzna”, to...** myślę: Wielkopolska, Konin, Ludwików – moje miejsce na ziemi.
- ▶ **Najdziwniejsze pytanie, jakie dotąd usłyszałem, to...** Nic nie jest w stanie mnie zdziwić. :-)
- ▶ **Chciałbym wiedzieć...** jak najwięcej.
- ▶ **Nie chciałbym wiedzieć...** jak się robi parówki i politykę. Niestety, wiem. :-)
- ▶ **Chciałbym się spotkać z...** dobrymi i mądrymi ludźmi.
- ▶ **Na bezładną wypę zabrałbym...** laptop, telefon i solarną ładowarkę.
- ▶ **Jak urlop, to...** z rodziną i przyjaciółmi.
- ▶ **A jak praca, to...** z pełnym zaangażowaniem.
- ▶ **Marzy mi się...** duży, ciężki motocykl.
- ▶ **Boję się...** wojny!
- ▶ **Cieszę się...** nawet z najdrobniejszego sukcesu.

Henryk Drzewiecki

- ▶ ur. 19 stycznia 1962 r., Konin
- ▶ prezes zarządu Miejskiego Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi sp. z o.o. w Koninie
- ▶ wybrany z listy PO, w okręgu nr 4
- ▶ 12.684 głosy

MONITOR WIELKOPOLSKI – MAGAZYN SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego – Kancelaria Sejmiku al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 62 67 030, fax 61 62 67 031

Rada Programowa: Krzysztof Grabowski (zastępca przewodniczącej), Tatiana Sokołowska (przewodnicząca), Tomasz Wojtiuk (sekretarz), Michał Zieliński

Redakcja: Artur Boiński (redaktor naczelny), Piotr Ratajczak (sekretarz redakcji)

Adres redakcji: al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, pokój 842, tel. 61 62 67 036, fax 61 62 67 031, e-mail: monitor@umww.pl, www.monitorwielkopolski.pl

Materiałów nie zamówionych nie odsyłamy. Zastrzegamy sobie prawo do redakcji tekstów.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

Projekt graficzny: Zofia Komorowska **Skład:** Rafał Otokci